

Graf Ernő

MAGYAR BÁBJÁTÉK

GOMBÁR A.48

·KORDA·RT·KIADÁSA·

GRAF ERNŐ:

20

MAGYAR BÁBJÁTÉK

KORDA R. T. KIADÁSA

Felelős kiadó: Varga E.

**Nyomatott: Korda r. t. nyomdájában, Budapest, VIII., Csepregy-u. 2.
(Felelős: Schaff Á.)**

ELŐSZÓ - FÉLE

Ez a kis könyvecske a bábozás kezdeti nehézségein túl lévő bábozók legnagyobb gondján: a műsorgondon akar segíteni.

Nem kitalált tanmeséket ad, hanem eredeti népmesék, balladák, népdalok és irodalmi értékű költői művek feldolgozásait. Tehát nemcsak a népi mese és balladakincs megmentésére, hanem — szövegében — irodalmiságra is törekszik. Egy lépésfok akar lenni a művészi magyar bábjátás felé.

Jól tudjuk, hogy a feldolgozások nem tökéletesek, de valamennyi kipróbált darab és sokezer gyermek és felnőtt hallgató tapsa bizonyítja, hogy sikerrel előadhatók. Egyben eloszlatja azt a téves hitet is, mintha a bábszínház csak ovodistáknak lenne szórakoztató. Darabjainkat kisgyermek mellett a középiskolás diákság éppúgy élvezte, mint a felnőtt hallgatóság, falun és városon egyaránt.

Sajnos, a magyar bábjáték-irodalomban alig találunk olyan anyagot, amely az érettebb hallgatóság igényeit is figyelembe venné vagy művészi és irodalmi szempontból egyaránt maradandót adna. És elsősorban épp ez a darabhiány az oka annak, hogy a bábjátás csak kevés helyen tudott a Paprika Jancsis bohóckodás vagy a jószándékú tanmesésdi fölé emelkedni. Ezen akarunk segíteni most, amikor a kicsinyeknek szóló eddigi gyűjtemények mellé egy csokor olyan bábszínházi darabot közlünk, amely falun és városon egyaránt nagy sikerrel adható elő a felnőtt hallgatóságnak is.

Természetesen a nívós előadást mindenképpen biztosítanunk kell, ezért fokozottan ügyeljünk a szövegmondásra, különösen a verses daraboknál és balladánál, amelyek előadása — mint, hogy kevésbbé cselekményesek (de az irodalmi szöveg indo-

kolja, hogy szemet húnyjunk e dramaturgiai hiányosságokon) — gyakorlottabb játékot és kellő hangulati előkészítést igényel. A népmesék, de különösen a népdalfeldolgozások viszont kezdő bábjátékosok által is sikerrel előadhatók.

Szeretnénk remélni, hogy kartársaink örömmel fogadják e bábjátékra átirrt kis magyar mese-csokrot s műsorukat fel-frissítve és kiegészítve rátérnek arra az útra, amely a művészi magyar bábszínjátás felé vezet.

Ezen az úton akar támogatást adni ez a kis könyvecske, amelynek használatához sok sikert és jó bábozást kíván

Graf Ernő.

A BOLONDOS LEGÉNY

Népmese. Bábjátékra feldolgozta: GRAF ERNŐ.

S Z E R E P L Ő K :

Bolondos legény (humoros fejl)	Király.
I. (kisebbik) bátyja.	Királylány.
II. (nagyobbik) bátyja.	Udvaronc.

Kellékek: Bika (kézre húzható vagy kartonfigura). Fejsze. Véka ezüst. Fűzfa-díszlet. Zöld, lombos pajtadíszlet.

I.

SZIN: Szabad tér, levegőháttér: jobbról és hátul kő és deszka pajtadíszlet, balról zöld, lombos pajtadíszlet. Amikor a függöny felmegy, a három legény hangos szóval veszekszik az udvaron.

II. bátyja: Enyém az örökség, én vagyok a legidősebb!

I. bátyja: Nem igaz, mert az enyém!

Bolondos: Hát kigyelmetek a bolondok vagy én? Nem megegyeztünk már, hogy megépítjük ezt a három pajtát, oszt azé a bika, akiébe szalad?!

II.: Igaza van öcsénknek! Hisz azért építettük a pajtákat. Tegyük úgy, mint mondtuk!

I.: Jó, tegyünk úgy. Vezessük ki a bikát. Tudom, úgyis az enyimébe megy!

II.: Nem is igaz, mert az enyimébe. Az nagyobb meg téglából van!

I.: Mégis csak az enyimébe megy!

Bolondos: Már megint veszekednek! Miért nem bizzuk a választást magára a bikára?

II.: Úgy van, vezessük ki a bikát! Hozom is már! *(El.)*

I.: Megyek én is, nehogy ráolvass! Engedjük el együtt! *(El.)*

Bolondos: No, ha ti mentek, akkor úgyis jó. Minek fárasztam magam, mikor úgyis visszajöttök. Megvárom a bikát itt.

I. és II.: *(Bevezetik a bikát. Lehet karton figura vagy kézre húzható bikafej, de mindkettőnél a két szarv kivehető legyen. Ha a szarvakat fából faragjuk, mindkét esetben ez könnyen megoldható.)*

II.: No, itt a bika, apánk öröksége, most majd elválik, kié lesz?!

I.: Az enyém, mert az én pajtám olyan, hogy még a pap is ellakhatnék benne.

II.: De az enyém nagyobb! *(A bika füléhez hajol.)* Ugye bikácska, az enyimébe mész!

Bolondos: Engedjétek el már végre. Annyit sűgdöztök a fülibe, majd még egészen megbolondítjátok szegényt!

II.: Szóval: akiébe szalad, azé! Áll az alku?!

I.: Áll hát! Akiébe szalad, azé!

Bolondos: Azé, azé, csak' engedjétek már!

I. és II.: *(Elengedik a bikát. Az kicsit körülnéz, majd egyenesen a Bolondos kis zöld kalyibája felé szalad és eltűnik mögötte, mintha az ő pajtájába szaladt volna be. Vigyázzunk arra, hogy a másik két testvér festett pajtája nagyobb és diszegebb legyen ennél.)*

Bolondos: *(nagyot kacag)* Hahaha, hahaha... , enyim a bika!

II.: *(csalódottan)* Nahát? Hiába építettem ezt a szép pajtát!

I.: Hiába, bolondra száll a füst!

Bolondos: Ti akartátok így, ne haragudjatok hát érte!

II.: Hát aztán mit csinálsz azzal a bikával? Te Bolond?

Bolondos: Hogy mit? Hát eladom! Egyszeribe kötelet vettek a nyakába, azt elvezetem a vásárra. *(Úgy tesz, amint mondja, miközben színváltozás.)*

SZIN: Szabad tér, levegőhátér, oldalt fűzfadiszlet. Ha elég széles a szinpadunk, megoldhatjuk úgy is, hogy egyik szélén házeleje vagy a legény pajtája látszik, a szin másik szélén a fűzfa.

Bolondos: *(A háztól vagy a pajtától nótaszóval vezeti a bikát a szinen át a fűzfáig. Énekelheti: Száraz tónak... , a Tücsöklakodalom vagy más tréfás nótát. Mikor a fűzfa közelébe ér, a fűzfa nyikorogni kezd.)*

Bolondos: Hm. Ez a fűzfa bizonyosan meg akarja venni a bikámat. Hát mit adsz érte, hé? *(A fűzfa nyikorog.)* Mit? Hogy a két szarvát üssem ki? Hát azt is megtehetem. *(Nekiesik a bikának, kitördeli a bika két szarvát.)* No, most jó lesz? *(A fűzfa nyikorog.)* Mi? Hogy nincsen pénzed? Nem baj az, csak szerencse. Itt hagyom én a bikát hitelbe is neked, hisz olyan becsületes fűzfának látszol. *(Odakötözi a bikát a fához.)* No, itt van. Majd a jövő héten elgyűvök a pénzért! No, Isten áldjon! *(Indul hazafelé.)* Tiszta szerencse, hogy ez a fűzfa megvette a bikámat, legalább nem kellett a városba kutyaagolnom.

(Ismét nótázhat, füttyörészhet vagy furulyázhat házáig. Mikor a szín másik oldalára ér, a házból kijön nagyobbik bátyja.)

II.: (kijön a házból) Hát Bolond, eladtad a bikát!?

Bolondos: (nagybüszkén) Meghiszem azt!

II.: Kinek adtad el? Tudom, Bolond, csudamód megcsaltak!

Bolondos: De hiszen jó helyen van az, hékám! Eladtam egy horgas fűzfának!

II.: (csodálkozik, kacag) Egy horgas fűzfának? Hahaha...

Bolondos: Annak bizony! Negyven forintért!

II.: Hát a pénz hol van?

Bolondos: Nem vót most pénze. Majd megadja a jövő héten, ha arra járok.

II.: No, te világ bolondja! Azt ugyan jól eladtad! Majd megkapod az árát bornyúnyúzó nagypénteeken!

Bolondos: Márpedig megkapom, meglássátok!

II.: Bolond vagy te egészen, nem is félig! (Bemegegy a házba.)

Bolondos: Hát akár így, akár úgy, én bizony el is megyek a pénzemért. De a fejszét magammal viszem, mert ha nem fizet a fűzfa, úgy kivágom, mint a pinty! (Fogja a fejszét, visszamegy a fűzfához, ahonnan a fenti jelenet alatt már kivittük a bikát, ha nem volt színváltozásunk.)

Bolondos: (Most is nótázva vagy füttyörészve megy végig a színen a fűzfáig.) No, te fűzfa, eljöttem a bika áráért! (Mekkocogtatja.) Hallod-e, hé? Meg se mukkansz? Ugy-a. Hát ez a becsület? Ha nem fizetsz, kicsaplak ám! Nem bánod? Nohát én se! (Fogja a fejszét, a fa tövéhez vág egy nagyot, mire a fűzfa kidől és mögötte láthatóvá válik a fényesített 5 filléressekkel vagy régi pengősökkel telt üstszerű edényke.) Htyüüü, az argyélusát, hát mégis csak fizettél! Mekkora üst, azt csupa ezüst! (Felvesz néhány pénzdarabot, csörgeti.) No, hallod-e, ebből már elviszem a tartozásodat. Hanem a többit se hagyom ám itt. Azt elviszem kamat fejében. Jó lesz? No, látom, hogy beleegyezel, mert nem szólsz egy szót sem. (Kiemeli erőlködve, mókázva a kis edénykét, ha füles, fejszéje nyelére fűzi, hátára veszi, úgy indul haza. Most is nótázgathat, füttyörészhet, útközben megpihenhet és e jeleneteknél bő alkalom nyílik arra, hogy a játékos a közönséget is bevonja a játékba.)

Bolondos: (a ház elé érve) No, megérkeztem, most aztán nézhetnek kedves bátyáim!

II.: (kijön a házból) Mi baj van...?

Bolondos: Már miért volna baj? Meghoztam az ökor árát, ehun-el

II.: (csodálkozva) Tyüü, mennyi ezüst!

I.: *(kijön a házból)* Ezüst? Hol? Kié?

Bolondos: (mutatja) Itt la!

I.: Aztán a tied mind?

Bolondos: Az enyém hát, a bikáért, amit eladtam a fűzfának!

II.: Hát aztán mit csinálsz ezzel a temérdek pénzzel?

Bolondos: Hogy mit? Hát veszek egy bakkecskét, amelyik annyi tejet ad, hogy a túrójából házat tudok építeni, de olyat ám, hogy se ablaka, se ajtaja nem lesz, azt mégis mindig olyan világos lesz benn, mint a déli verőfény. Úgy ám! *(Bemegy a házba, magával vive a pénzt is.)*

II.: No ez a bolond csak elherdálja ezt a sok pénzt!

I.: Meg kellene szerezni!

II.: Az bizony, de hogyan?

I.: *(félrevonja II.-t, félhangosan)* Oljuk meg az éjjel!

II.: *(bólogat)* Aztán vessük vízbe!

I.: Jó, de vigyázz, mert jön, ne sejtsem semmit!

Bolondos: (jön).

I. és II. *(Mindketten szó nélkül kisomfordálnak a színről.)*

Bolondos: (utánuk néz) Hm. Ezek valamit terveznek ellenem! Úgy hallottam, meg akarnak ölni. Igaz? Hallottátok ti is? No, de én azt nem várom ám meg! Nem vagyok ám én olyan bolond, mint amilyennek látszom. Megyek is a királyhoz panaszommal izibe... *(El.)*

II.

SZIN: Királyi trónterem. Mikor a függöny felmegy, a színen egy udvaronc törölget.

Bolondos: (bejön, köszön) Adj Isten! Jó helyt járok?

Udvaronc: Fogadj Isten! Hogy jó helyt-e, attól függ, mi járatban?!

Bolondos: Király uram öfelségével szeretnék beszélni.

Udvaronc: Aztán mi ügyben?

Bolondos: Panaszom van!

Udvaronc: No, annak ugyan nem örül a király, mert megvan neki magának is a gondja, baja, szomorúsága.

Bolondos: Ugyan, mi baja lehet egy királynak!?

Udvaronc: Hát tudod, ennek a királynak az a baja, hogy a lányát még soha emberi lélek meg nem tudta kacagtatni. Pedig már ki is doboltatta, meg is hirdettette, hogy annak adja leányát meg fele királyságát, aki a királykisasszonyt megneveteti. Jöttek is próbára a világ minden tájáról, meséltek is sok

minden bohóságot, de bizony a királykisasszonyt egy se tudta mosolyra bírni. Ezért aztán bűnnek ereszkedett maga a király is.

Bolondos: No, akkor el sem merem neki mondani az én bajom!

Udvaronc: Pedig elmondhatod, mert éppen jönnek!

Király, királykisasszony (bejönnek. Ha van több játékosunk, több figura is követheti őket: királyné, miniszterek, hoppmester, stb.)

Udvaronc és Bolondos (mélyen meghajolnak).

Király: (Bolondostól kérdi) No, mi járásban, öcsém?

Bolondos: Felséges királyom, egy életem, egy halálom kezedbe ajánlom, panaszom volna.

Király: No, csak ki vele, bátrán!

Bolondos: (széles taglejtésekkel humorosan meséli) Hát az úgy volt, hogy apánk megunta ezt az árnyékvilágot, oszt ránk hagyományozott egy bikát. De hogy hárman valánk, úgy döntöttünk, hogy akinek a pajtájába szalad a bika, azé legyen. Meg is építettük a három pajtát, de a bika rá se nézett bátyáim pajtájára, hanem egyenesen az enyimébe szaladt. Én el is adtam a bikát egy fűfának, de hogy az nem fizetett, kivágtam tőből. Hát amint kidől, uramfia, egy fazék ezüst volt elásva a tövébe. Hazra is vittem, de bátyáim meg akartak ölteni érte. Én hát fogám magam, azt megszökék. Igen ám, de az ajtó csukva. Erre megmarkolám a hajamat s kilóditám magam az ablakon. Kint már kint vagyok, — gondoltam — de lesz-e mit ennem? Volt ott egy körtefa, felhágtam rá, rázni kezdtem a szilvát, hull a dió kegyetlenül. No, meg is raktam a zsebeimet mogyoróval. Aztán elindultam, de hogy megfáradtam, látok a réten egy lovat. Gondótam, ezen könnyen oda jutok, hova kell. Utána indulok, dehát ő nem várt meg. Fogom erre a farkát, egyet lóditok rajta, szembeállítom magammal, azt mondom neki amúgy mirgyilusosan: Hó, megállj, pityipangos, ne ijedezz! Megértette a jó szót, megállott, mint a cövek. Én meg megnyergeltem a szürkét, felülék a barna hátára s úgy elmentem a sárgán, egy lejtőn ki, egy házon be, hogy a föld is szakadt utánam!

Királykisasszony (kacagni kezd): Hahaha! Te legény, te aztán jól megtanultad az igazmondást!

Bolondos: Meg én, nem hiába jártam nyolc évig az első osztályt!

Királykisasszony (nevet).

Király: No, te legény! Én megfogadtam, hogy aki a leányomat meg tudja kacagtatni, annak adom feleségül. Nem is má-

sítom meg a szavamat. Neked adom a leányomat s fele királyságotat. A testvéreidet pedig felakasztatom.

Bolondos: Felséges királyom, ne akasztasd fel szegényeket, majd jók lesznek az udvarban béreseknek!

Király: Jól van, teljék kedved. De most aztán szóljon a zene, kezdődjék a tánc, hét napig még a libák is bort igyanak, merthogy nevetett a lányom!

Bolondos: Úgy ám, rózsám! A lakodalom után meg beülünk egy tojánhéjba, letutajozunk a *(itt egy közeli patak- vagy folyónevet mondunk)* és ha... *(itt a helység nevét mondjuk)* kiszállunk, kentekhez is elmegyünk vendégségbe.

Királylány (nagyot kacag).

(Zene, tánc, majd függöny.)

A RÓKA, MEDVE ÉS A SZEGÉNYEMBER

Népmese. Bábjátékra feldolgozta: GRAF ERNŐ.

S Z E R E P L Ó K :

Szegényember.

Medve (mackó figura).

Róka.

Kellékek: Kis zsák, fejsze.

I.

SZIN: Szabad tér vagy levegőhátter, oldalt erdő- és bokordíszlet.

Szegényember: (A színen vet. Derekán kötény, kevéske maggal. Munka közben énekelget, dúdolgat. Nemsokára medve-dörmögés hallatszik.) Ejnye, mi a csuda lehet ez? Halljátok gyerekek? — Míntha medve morogna itt a közelemben. Megnézem, biztosan az erdőben lesz. *(Az erdő felé megy, de a szín szélén megáll. Nevet.)* Hahaha... hát még ilyet sem láttam világ életemben. Egy ekkora nagy medve *(mutatja)* verekszik egy ilyen icipici kis nyúlal *(mutatja és kacag hozzá)*, hahaha, hehehe...

Medve: (dörmögve megjelenik) Ejnye, bejnye, veszett-hordta embere! Hogy merészelsz te rajtam kacagni? Megállj, ezért meglakolsz! Most téged eszlek meg szőröstül, bőröstül!

Szegényember: (ijedten hátrál) Jaj, kedves Mackó úr, ne bántsál engem! Igérem, fogadom, hogy soha többet nem nevettek rajtad.

Medve: Én bizony megeszlek!

Szegényember: (könyörögve) Hát ha már megeszel, legalább estig ne bánts, míg ezt a darabka földemet bevetem. Mi lesz a családommal, feleségemmel, gyermekeimmel; ha a földcskémét nem tudom bevetni, nem lesz kenyerük!

Medve: No, nem bánom, estig megkegyelmezek! De este eljövök és megeszlek, úgy vigyázz! (Morogva elmegy.)

Szegényember: (keseregve) Jaj, jaj, kellett ez nekem! Minnek is mentem oda, minek is kíváncsiskodtam. Már vetni sincs kedvem. Pedig be kell fejeznem estig a munkát, külön-

ben éhenhal a család. Én már úgyis itt veszek. Jaj, mit csinálnak, mit csinálnak!

Róka: (belopakodik) Mit jajgatsz, te szegényember?

Szegényember: Jaj, Róka koma, nagy az én bánatom! Kinevettem a medvét, amikor egy kis nyúllal verekedett. Erre aztán úgy megharagudott rám Dörmögő Dömötör, hogy menten meg akart enni. Meg is esz, de csak estére. Addig haladékot kaptam, míg ezt a kis földemet bevetem.

Róka: No, ha csak ez a baj, ezen segíthetek! Persze csak úgy, ha adsz a jótanácsért 10 tyúkot!

Szegényember: Jaj, ne légy olyan kegyetlen, hisz összesen csak 10 tyúkom van. Mi lesz akkor velünk, ha mind a tízet neked adom...? Elégedj meg a felével.

Róka: Ot nekem nem elég. Ha nem adsz tízet, egyen meg a medve! Én nem segítek rajtad! *(Indul kifelé.)*

Szegényember: (ijedten utána szól) Jaj, megadom a tíz tyúkot, csak segíts rajtam!

Róka: No, jó. Hát ide figyelj! Mikor a medve idejön, én megbúvok a bokorban és kürtölök, mint a vadászok szoktak. Akkor kérdi a medve: mi az? Te mondod: Jönnek a vadászok! Erre a medve megijed és kér, hogy bujtasd el. Te belebujtatód egy zsákba és mondod neki, hogy ne mozduljon. Ekkor én kijövök a bokorból és kérdem: mi van a zsákban? Te azt feleled: szenestöke. Én nem akarom elhinni és azt mondom: vágd a fejszedet abba a csúcsba. Te megteszed, és úgy fejbevágod a medvét, hogy menten szörnyethal!

Szegényember: Hej, de ravasz is vagy te róka! De jó lesz, ha már elbújsz, mert esteledik, jöhet már a medve!

Róka: Jó, én elbújok ide a bokrok mögé, de ne feledd, hogy 10 tyúkkal tartozol. *(Elbújik vagy kimegy a színről.)*

Szegényember: (Tovább vet, közben alkonyodik.) Alkonyodik. Lassan végzek a munkámmal is. Hej, talán a medve el is felejt értem jönni. *(Kívülről medvedörmögés.)* Jaj, dehogy felejt, hallom már, hogy jó.

Medve: (cammogva, morogva jön) No, eljöttem érted. Készen vagy?

Szegényember: Készen, bizony. Azonnal állok rendelkezésedre!

Róka: (kívülről kürtszót, tutolást hallat.)

Medve: (ijedten forgolódni kezd) Ejnye, mi ez? Mi hallatsz?

Szegényember: Vadászok jönnek, azok tutolnak!

Medve: Vadászok? Jaj, bujtass el valahová te szegényember, biztosan, engem keresnek.

Szegényember: No, azt megtehetem. Bújj csak ide, ebbe a zsákba, majd azt mondom, szenestőke vagy. De ne mozdulj, nehogy észrevegyenek!

Medve: Dehogy mozdulok, dehogy mozdulok. Csak bujtass el már valahogy. Húzd rám ezt a zsákot és takarj be jól. *(Az ember bebujtatja a zsákba!)*

Róka: (jön, ravaszul) Adjön Isten, szegényember! Mondd csak, mi van ebben a zsákban?

Szegényember: Ebbe bizony szenestőke!

Róka: Nem hiszem én azt. Csapjon csak kend ide ebbe a csúcsba!

Szegényember: Megtehetem! Nézze, ha nem hiszi! *(Fejszével a medvére csap.)*

Medve: (Mordul egy nagyot, kicsit mozog, morog még, majd mozdulatlan lesz.)

Róka: No, nem megmondtam, hogy így lesz! Már meg se moccan! Tanuld meg ebből szegényember, hogy többet ésszel, mint erővel! De nekem most dolgom van. Sietek haza. De hozzád holnap elmegyek a 10 tyúkért. Jó kövérek legyenek ám! S otthon légy, mert különben megkeserülsz!

II.

SZIN: Egyszerű falusi szoba.

Szegényember: (fekszik, mintha aludnék. Kívülről dörömbölés, ajtózörgetés, mire felül.) Ejnye, már reggel van? Ki dörömbölhet annyira az ajtómon? Jaj, csak nem a róka jött el a 10 tyúkért? *(Felkel, kinéz.)* Hű, bizony a róka áll itt az ajtó előtt. No, most légy okos, szegényember!

Róka: (kívülről) Hé, szegényember, kelj fel, eljöttem a 10 tyúkomért!

Szegényember: Jó, jó, mindjárt megyek, csak felöltözöm! *(Halkabban.)* No, hogy is mondtad komám: Többet ésszel, mint erővel! Hát akkor lásd, hogy tanultam tőled. *(ugatni kezd)* Hlau-hau-hau...

Róka: (ijedt hangon, kívülről) Jaj, szegényember, mi tesz úgy, csak nem kutyák vannak odabent?

Szegényember: Bizony, komám, kutyák ezek, mégpedig két kopó. Itt aludtak az ágyom alatt. Jó ég tudja, hogy kerültek ide. Megéreztek a szagodat. Mindenáron ki akarnak rohanni. Hlau-hau-hau. Jaj, alig bírom visszatartani őket!

Róka: Jaj, csak addig tartsd őket, míg elszaladok. Nem kell a 10 tyúkod, maradjon a tied, csak a bőrömet mentsd meg!

Szegényember: Hahaha, hahaha! *(nevet és kifelé mutat)*
Ni, hogy szalád a róka! Ez se jön többet errefelé! Mert úgy igaz, ahogy mondtam: Többet ésszel, mint erővel!

(F ü g g ö n y.)

(A második kép megoldható színpadfelezéssel is. Ha elválasztó ajtót vagy falat tudunk tenni a színpad közepére, úgy a róka a szín udvari részén játszik, a szegényember a házban.)

BABSZEM KIRÁLYFI

Népmese. Bábjátékra feldolgozta: GRAF ERNŐ.

S Z E R E P L Ő K:

Királylány.
Király.

Öreg gazda.
Jankó, a fia.

Udvaronc.

Kellékek: 1 babszem, kis szalmazsák, marék szalma.

I.

SZIN: Szegényes szoba.

Öreg gazda: (szalmazsákon vagy csak szalmán fekszik) Jaj, jaj, Jankó fiam, merre vagy? Gyere édes gyermekem, mert meghalok.

Jankó: (jön) Itt vagyok, édesapám. Miben lehetek segítségére?

Öreg gazda: Hej, édes fiam, én rajtam már nem lehet segíteni. Öreg vagyok én már nagyon. Én rajtam már csak az Úristen segíthet azzal, hogy magához szólít!

Jankó: (biztatólag) Ugyan, édesapám, messzi van még az. Meglátja, hamarosan felgyógyul, azt mehetünk még mi együtt az erdőre fát vágni...!

Öreg gazda: Ej, fiam. Sohse lesz az már többé, hogy én az erdőre mehessek. Érzem én, hogy közel már az utolsó óra. Azért is hívattalak, hogy átadjam örökségedet. *(Nehezen fel-tápázkodik ülőhelyzetbe. Jankó segíti.)*

Jankó: Örökségemet? Ugyan, mit tudna kend rám hagyni a szegénységen kívül, hisz világ életében sohse volt semmije...

Öreg gazda: (végig nagyon öregesen beszél) Hát bizony, édes fiam, egész életemben csak dőgoztam, nem értem rá vagyont gyűjteni. Így nagy vagyont nem is tudok rád hagyni, az bizonyos, — de nézd, azért te sem maradsz örökség nélkül: itt van ez a babszem, ez a te örökséged!

Jankó: (lekicsinyítőleg) Egy babszem? No, azzal ugyan sokra mehetek...!

Öreg gazda: Bizony sokra, fiam! Mert ha az örökség nem is sok, egy jó tanáccsal megtoldhatom: Becsüld meg a keveset, mert a sokat csak úgy érdemled! Nézd fiam, ha e babszemet elveted, abból egy marék bab lesz; ha meg azt is elveted, már egy véka babod leszen. A véka babból meg legközelebb már egy zsák babod terem, ha meg a zsáknyi babot veted el, annyi babod lesz, hogy már zsákod sem lesz elég...

Jankó: *(közbe-közbe is bólogatva)* Ez már igaz! Köszönöm hát édesapám az örökséget. Fogadom, hogy meg is becsülöm!

Öreg gazda: Örülök neki fiam, hogy megértettél. Így már nyugodtan halhatok meg. Tudom, hogy örökségedet nem kótyavetyéled el.

Jankó: Nem, édesapám! Megfogadom a tanácsát, elvetem a babomat, hogy sok legyen belüle!

Öreg gazda: Akkor rajta is lesz az Isten áldása!

II.

SZIN: Királyi trónterem.

Király: *(a trónon ül vagy a színpad közepén áll.)*

Udvaronc: *(jön és jelent)* Felséges királyom, egy ifjú kér bebocsátást!

Király: Miféle?

Udvaronc: Szegény legénynek látszik, de azt mondja, annyi lesz a babtermése, hogy nincs elég zsákja. Azt szeretne kérni.

Király: Küldd csak be!

Udvaronc: *(meghajol)* Küldöm már! *(El.)*

Jankó: *(belép, mélyen meghajol a király előtt)* Felséges királyom! Életem, halálom kezébe ajánlom; egy kéréssem volna, ha meg nem sérteném.

Király: Lépj csak közelebb és mondd el bátran, mi kellene.

Jankó: Nékem bizony zsákokra volna szükségem!

Király: No, ha csak ez a baj, azon bizony könnyen segíthetünk! Tőlem kaphatsz akár százat is!

Jankó: Köszönöm felséged kegyes jóságát, így már nyugodtan térhetek haza! *(meghajol és menni készül).*

Király: De nem úgy van ám, hogy csak úgy egyszerre elszaladsz! Csak nem gondolod, hogy elengedlek vacsora nélkül! Itt maradsz nálunk! Nézd, épp itt jön a leányom! Addig ő megmutatja a palotát, míg a vacsora elkészül!

Királylány: *(jön).*

Király: Jer lányom! Hadd mutassam be neked házuk

vendégét! Ugye, végigvezeted addig a kertben, amíg a vacsora elkészül...?

Királylány: Szíves örömet! Légy üdvözölve nálunk ifjú!
(*Kezét nyújtja.*)

Jankó: Ó, nem érdemlem meg én ezt a nagy kegyet! (*meghajol és kezét csókol a királylánynak.*)

Király: Sohse szerénykedj, fiam!

Királylány: Jer, megmutatom a palotát! (*El Jankóval.*)

Király: (*tapsol*) Hé, udvaronc!

Udvaronc: (*belép, meghajol*) Parancsol, felséged?

Király: Az ifjú ma vendégünk marad! Gondoskodj róla! De tudd meg valahogyan ügyesen, kiféle, miféle?

Udvaronc: Bizza csak azt rám, felséged! Majd ide készítek neki szalmaszállást! Ha valamiféle szegénylegény, akkor azon is megalszik. De ha gazdag ifjú, aki nem szokta meg a szalmát, akkor bizonyára egész éjtszaka forgolódni fog.

Király: No, ezt jól kieszelted! Hát csak hozass szalmát és ügyelj, hogy egész éjjel figyeljék: zizeg-e a szalma!

Udvaronc: Magam intézkedem mindenről, felség! Megyek is, hozom már a szalmát! (*El.*)

Király: Én meg megkeresem a vendégünket. (*Indul kifelé, de az ajtóban vagy ha van, az ablaknál megáll és kifelé mutatva mondja:*) De látom is már, ott sétálnak a parkban! Ügylátszik, jól megértik egymást a leánnyal. Mi tagadás, nekem is tetszik ez a legény. Ha valami gazdag, előkelő ifjú, szívesen hozzá adnám a leányomat! Meg is nézem, kész e már a vacsora! (*El.*)

Udvaronc: (*jön, egy nyaláb szalmát hoz*) No, itt a szalma! (*Leteszi a szin egyik oldalára.*) Itt jó helye lesz a vendégnek. Nem valami fejedelmi ugyan, de arra igen jó, hogy megtudjuk: kiféle legény is a mi vendégünk! (*Rendezgeti a szalmát, majd el.*)

Jankó: (*kisvártotva jön*) Hát ez a vacsora igazán jól esett! (*Hasát simogatja.*) Rég ettem ilyen finomat! De most már majd jólesik az alvás is. Úgy mondták, itt lesz a szállásom... (*körülnéz*) Ahá, itt a szalma! Akkor hát fekdjünk le! (*Rendezgeti a szalmát.*) Egész jó fekhelyem lesz itt! (*Leül a szalmára.*) Köszönöm néked, jó Istenem, hogy megsegítettél. Apám mégis csak bölcs volt, amikor az örökséget rám hagyta. Lám, a király is milyen szívesen fogadott. Most már nyugodtan alhatom: lesz zsákom, ha majd kell! (*Lefekszik.*) Tavasszal elvetem a babomat... ejnye, hol is van a babszemem? (*felül, keresgél*) No, hová lehetett! Itt szoktam tartani a lajbim zsebében s

vacsora alatt még megvolt, kétszer is megtapogattam. Bizonyosan ide eshetett a szalma közé. Ho, hiszen még csak az kellene, hogy elveszítsem az örökségemet! Hijnye, a nemjóját, keressük csak! *(Keresgél a szalma között! Ezt a jelenetet jól meg kell játszani, mert erre épül fel az egész darab.)* Meg kell annak lennie, ha török, ha szakad! Ezek itt a királyi palotában, úgyis azt hiszik már rólam, hogy valami gazdag herceg vagyok, pedig én még csak ezután akarom elvetni örökségemet. Azaz, hogy csak szeretném... , mert ha meg nem találom, ugyancsak füstbe ment a szép terv! Édes jó Istenem, ne tégy már ennyire próbára, add, hogy megtalálhassam örökségemet! *(E mondatnál felegyenesedhet, kezét összeteheti, de különben egész idő alatt keresi a babszemet a szalma közt.)* Itt bizony nincs! De hát hol lehet? Csak itt veszthettem el! Én bizony széthányom ezt az egész szalmát, de az örökségemet nem hagyom! *(A szalma közt turkálva széthányja a színen a szalmát. Közben a közönséget is megkérdezheti: Nem látták-e a babszemet?)* Gyere elő babszemem! Édes kis örökségem, merre gurultál? Jelentkezz már! — No, ennek bizony fele se tréfa! Oda az örökség! Hogy lesz nekem most már egy véka babom?! *(Kakaskukorékolás!)* Tyü... , mindjárt reggel lesz! Keressük csak gyorsan! *(keresi)* Talán erre gurult! — Vagy talán erre...? — Itt van ni! *(megtalálja)* Hála Istennek, csak hogy végre megtaláltam! Most már nyugodtan alhatom. Kicsit összehúzom a szalmát, azt már alszom is. *(Összszedi a szétszórt szalmát, ráfekszik s rövidesen erős szuszogással jelzi az alvást.)*

Udvaronc: (lopakodva jön, int kifelé, halkán beszél)
Jöhet felséged, alszik!

Király: (belép).

Udvaronc: Most aludhatott el mondom, mert egész éjjel zizegett a szalma. Nem aludt ez az éjjel egy szemhúnyást sem.

Király: Ügylátszik, nem szokta meg a dereka a szalmát!

Udvaronc: Nem bizony! Nézze, felséged, hogy szét van rúgva a szalma!

Jankó: (Mozgolódik a szalmaágyon.)

Király: Ügylátszik, ébredezik! Menjünk, nehogy itt lásson bennünket!

Udvaronc: Menjünk! (Mindketten kifelé mennek, de még a színen vannak, amikor:)

Jankó: (felül, megdörzsöli szemeit és jó hangosan köszön)
Jó reggelt, felség! Engedelmet, hogy így elaludtam! Mindjárt felkelek!

Király: Ó, semmi, fiam! Ráérsz még felkelni. Maradj csak, nem akartunk zavarni...

Jankó: (felkel) De biz én ilyenkor már mindig fenn szoktam lenni. Csak ma valahogyan elnyomott az álom. Meg készülődnöm is kell hazafelé. Köszönöm felségednek a szállást meg a jó tartást...

Király: (közbevág) De nem úgy, öcsém! Én éppen férjet keresek a leányomnak. S minthogy te tetszel nekem is meg neki is meg aztán meggyőződünk róla, hogy gazdag is vagy, szívesen elfogadnálak vőmúramnak!

Jankó: (ijedten) Hogy én...? Tréfál felséged! Hiszen nem mondom, nekem is tetszik a királykisasszony, de hogy is gondolhatnék én az ő gyönyörűséges kezére. Nem illik ide az én szegénységem! Hisz nincs nekem egyebem egy babszemnél!

Király: (haraggal) Miii? Mit beszélsz? Egy szem babod van csak? Hisz tőlem zsákokat kértél!...

Jankó: Igen, majd ha kell, el is jövök érte! De a babszemet még csak ezután akarom elvetni!

Király: (dühösen) Ó, te gazember! Bezáratlak! Karóba húzatlak! Hogy mertél így becsapni!

Királylány: (szaladva jön) Édesapám, ne bántsa! Szeretem ezt a legényt! Tegnap nekem mindent elmesélt! Nem mondta ő egy szóval sem, hogy gazdag. Kigyelmetek fogták csak rá! Tetszik nekem a szerénysége, becsületessége. Vagy ő lesz a párom vagy senki!

Király: De hiszen nincs semmije! Kódís-szegény!

Királylány: Hát baj ez? A pénznél, vagyonnál többet ér a szív és a szeretet!

Király: Igazad van, lányom. S ha már annyira tetszik, nem bánom: áldásom rátok! Úgy érzem én is, becsületes, jó király lesz belőle, mert aki a babszemnyi örökséget így megbecsüli, az bizonyosan jó sáfára lesz az ország gazdagságának is! Gyertek gyermekeim, öleljétek meg egymást, aztán szóljon a zene Hencidától Boncidáig, hadd lássa meg az egész ország, hogy kézfogóját tartja Babszem királyfi!

Királylány és Jankó: (Összeölelkeznek s a zene ütemére táncolni kezdenek.)

(F ü g g ö n y.)

A CSODÁLATOS TARISZNYA

Népmese. Bábjátékra feldolgozta: GRAFNÉ SZIEGER MAGDOLNA.

S Z E R E P L Ó K :

Nótás János.
Mogorva Péter.

Hegyek királya.
Nótás János felesége.

Bíró.

Kellékek: Bot, fejsze, kis tarisznya, nagyobb tarisznya, kenyér, kolbász, kendő.

I. KÉP: Az erdőben.

Nótás János: (Vigan, füttyörészve megy az erdőben, fejsze a vállán.)

Mogorva Péter: De vigan vagy Nótás János! Talán még ebéd helyett is füttyörészel?!

Nótás J.: Hát nem mindenki tömheti meg a hasát naponta tízszer, mint kend, Mogorva Péter.

Mogorva P.: Meg is tömöm. Miért ne tömném! Van, hála Istennek, mit apítani a tejbe. Nem úgy, mint nektek! Egész nap csak danoltok, füttyörésztok, pedig mindig üres a tarisznyátok meg a tányérotok.

Nótás J.: Elhallgasson kend, mert mindjárt meglegyintem ezzel a fejszével! Tudom, úgyis azért beszél kend, mert irigyli a nótás kedvemet. Azért is nótázom, még ha meg is pukkan! Ugye, gyerekek, ti is énekeltek velem! No, melyiket kezdjük? *(Ének.)*

Mogorva P.: *(kicsinylő kézlegyintéssel távozik).*

Nótás J.: *(az ének végén)* De én az erdőbe indultam ám gyerekek! Abba kell hagyni mégis a nótázást, különben sohse vágom meg a téli tüzelőmet. *(Körüljár egy fát.)* No, ez éppen jó lesz. Deszka is lesz belőle — tudjátok, disznó-ólat akarok csinálni — meg tüzelőnek is marad. No, Isten segíts! *(Lesujt a fára.)*

Hegyek királya: (hirtelen előlép) Hogy merészeled bántani a fáimat, te emberféreg!

Nótás J.: *(Lekapja kalapját, meghajol.)* Bocsáss meg, öreg-

apám, de ez a mesterségem. Szegény, székely favágó vagyok. Nekem is fáj, amikor ilyen szép fába kell vágnom a fejszém, de mit tegyek?

Hegyek királya: Hát ha megígéred, hogy soha többé nem bántod a fenyőimet, segítek rajtad! *(Odanyújt neki egy tarisznyát.)* Nesze ez a tarisznya. Amit kívánsz magadnak, azt mind megkapod, ha ezt a tarisznyát megrázod és azt mondd: Nemere fujj! — De el ne mondd senkinek, hogy tőlem kaptad, mert különben megjáród! *(Hirtelen eltűnik.)*

Nótás J.: *(vakargatja a fejét)* No, ennek fele se tréfa! Ez bizony a Hegyek királya lehetett. De megijedtem! Hanem a tarisznya itt van. Meg kellene próbálni, igaz-e, hogy minden kívánságom teljesül. Igen korog a gyomrom. Ugye, halljátok ti is. Phü, de éhes vagyok. Egy kis kolbász meg egy kis cipó bizony elkelne. Lássuk hát *(megrázza a tarisznyát)* Nemere fujj...! *(A levegőből cipó és kolbász ereszkedik alá. Vékony fekete cérnán engedhetjük le.)* Hej, lássátok a csudát! Egész életemben vígan leszek már. Még a nótás kedvem is visszajött, pedig már majdnem elszállt ebbe a nagy ijedelembe! Hű, de jó! Nektek is van ennivalótok? Akinek van, vegye elő és egyék velem. Rázjátok meg csak a táskátokat! S ha ettünk, énekeljünk is erre a nagy örömré! *(Énekelni kezdenek. A nótás végefelé.)* Hagyjuk abba gyerekek, itt jön a feleségem!

Asszony: *(sietve jön)* Hát maga hol marad el ilyen sokáig! Csak nótáztat, azt semmit se dolgozott még!

Nótás J.: Hát egy kicsit elnótáztunk a gyerekekkel...

Asszony: Pedig későre jár, a csillagok is lassan feljönnek. Nem éhes kend?

Nótás J.: Nem bizony, asszony! Olyan finom kolbászt meg kenyeret ettem, hogy a király se különbet!

Asszony: *(összecsapja a kezét)* Kolbászt, kenyeret? Honnan vette kend a kolbászt meg a kenyeret, amikor otthon csak sültkrumpli van.

Nótás J.: Hogy honnan vettem? Innen ni! *(mutat a tarisznyára)* Látod ezt a tarisznyát! Csak meg kell rázni és azt mondani: Nemere fujj... minden hullik a levegőből, amit csak akarsz!

Asszony: No de ijét! Próbálja meg kend!

Nótás J.: Hát mit szeretnél?

Asszony: Egy szép selyem fejkendő!

Nótás J.: *(rázza a tarisznyát)* Nemere fujj... *(Leesik egy kendő.)*

Asszony: Csodálatos! *(Megöleli férjét.)* Ember, hisz világ

életünkre gazdagok vagyunk! Honnan vette kend ezt a csodálatos tarisznyát?!

Nótás J.: Azt bizony nem mondom meg.

Asszony: Édes, egyetlen uracskám, miért nem mondja meg?

Nótás J.: Azért, mert nem szabad megmondanom.

Asszony: Talán bizony lopta kend, azért nem mondja meg!

Nótás J.: Nem loptam biz én! (*mérgesen*) Még, hogy ilyet gondolsz rólam! Úgy adták! Kérdezd meg csak a gyerekeket, ha nem hiszed! Gyerekek, loptam én ezt a tarisznyát? — No látod! Nem loptam én, hanem úgy kaptam!

Asszony: De kitől kapta? . . .

Nótás J.: Ne mérgesíts már asszony! Hát, ide figyelj! A Hegyek királya adta, hogy ne bántsam többé az ő szép fáit. De meghagyta, hogy ne mondjam el senkinek, honnan való. Értetted? Ha elmeséled valakinek, hát elverlek!

Asszony: Dehogy mesélem, dehogy mesélem . . . Hanem ilyen szerencsét!

Nótás J.: No, akkor gyerünk haza lefeküdni. Ideje lesz már. Alszunk egyet erre a nagy szerencsére. (*Nótázva el.*)

II. KÉP: Otthon. (Ház eleje vagy udvar.)

Asszony: Alig tudom elhinni ezt a rettenetes nagy szerencsét, ami minket ért. Jaj Istenem, el kellene már valakinek mondani. Úgy nyomja már a bögyömet. Jaj, de nyomja. Itt ni.

Mogorva P.: (*jön*) Mi baj, szomszédasszony, csak nem beteg?

Asszony: Jaj, de jó, hogy jön, szomszéd! Nem vagyok én beteg! Dehogy! Inkább örülök!

Mogorva P.: Osztan minek örül annyira?

Asszony: Hát a mi világrengető nagy szerencsénknek!

Mogorva P.: No, csak nem? Hát mi történt? Tán kakas akadt a fazekukba?

Asszony: Hahaha, nem vagyunk már mi olyan koldusfiak, hogy egy kakasnak is annyira megörülnénk!

Mogorva P.: No, hát mondja már, mi történt?

Asszony: Mi történt? Az történt, hogy gazdagok lettünk! Adott a Hegyek királya egy olyan tarisznyát, amiből minden kipotyog, amit csak kívánunk: ló, tehén, ház; aranypénz; új ruha . . . Úgy bizony. Csak azt kell mondani: Nemere fujj! És már ott is van!

Mogorva P.: No, de ilyen csodát, szomszédasszony. Aztán hol adta a Hegyek királya azt a tarisznyát?

Asszony: Hol? Tegnap, ott fenn az erdőben. Látja kend azt a nagy fenyőfát (*mutatja*). Ott adta!

Mogorva P.: Ott adta?

Asszony: Ott bizony!

Mogorva P.: De hiszen az az én erdőm! S akkor nem is maguké az a tarisznya, hanem az enyém! (*Vidáman.*) Hű, mi-csoda szefencse ért!

Asszony: Mi, méghogy a maga szerencséje? Hát kié a tarisznya?

Mogorva P.: Nyilván, hogy az enyém, mert az én erdőben kapta az ura!

Asszony: (*sírva*) János, János! Gyere csak ide, el akarják venni a tarisznyánkat!

Nótás J.: (*jön*) Hej, te asszony, biztosan eljárt a szád! Nem tudtad befogni a szádat, most itt a szerencsétlenség!

Asszony: Pedig mégis csak a miénk az a tarisznya!

Mogorva P.: Megyek a bíróért, tegyen igazságot. (*El.*)

Asszony: (*sírva*) Jaj, miért is kellett nekem pletykálni. Most ihatjuk a levét. Jaj, jaj, oda van minden. Maradhatunk szegénynek. Ezek a gazdagok meg még gazdagabbak lesznek! (*Sírva el.*)

Bíró: (*jön Péterrel*) Hát hallom, mi történt! Nekem is csak az a véleményem, ami Mogorva Péter uramé: azé a tarisznya, akié az erdő! Hozd csak szépen azt a tarisznyát János és add át Mogorva Péternek!

Nótás J.: (*Sóhajtvá átadja a tarisznyát.*) Hát vigye Isten hírivel! Majd csak megleszünk ezután is! Dolgozom, azt nem halunk azért éhen...

Mogorva P.: (*gúnyosan*) Aztán füttyörészni el ne felejts az üres fazék mellett (*el a bíróval*).

Asszony: (*bejön*) Édes uram, ne haragudjék rám. Igérem, hogy nem pletykálokodom ezután már senkinek semmiről.

Nótás J.: Azt bizony jól teszed asszony, mert látod, most is mily szerencsétlenséget zúditott ránk a csúnya nyelved. Most mehetek megint az erdőbe fát vágni, mert nem lesz télire semmink. Hol is a fejszém... hozd csak ide!

Asszony: (*készséggel*) Hozom már... (*hozza*) Itt van édes uram!

III. KÉP: Az erdőben.

Nótás J.: (*jön, nézegetve*) No, most kereshetek megint egy szép fát (*vágni akar*).

Hegyek királya: Hát mégis bántod a fáimat, gonosz ember!

Nótás J.: Hej királyom, királyom, életem halálom kezébe ajánlom, nagy az én bánatom. Kiszedte belülem a feleségem a tarisznya titkát. Elmondta másnak is. S a bíró Mogorva Péternek ígérte a tarisznyát. Könyörülj rajtunk, Hegyek királya. Engedj fát vágni, különben éhenhalunk!

Hegyek királya: Nem bánom, még az egyszer segíték rajtatok. Itt egy másik tarisznya, de többet aztán ne lássalak! (Átadja, eltűnik.)

Nótás J.: Isten fizesse meg! No most aztán lássuk: Nemere fujj... (Rázza a tarisznyát. Alulról egy bot nyúlik ki és üti Jánost.) Hű... a teremburáját, mi ez... Segítség... jaj a hátam! (szalad, a bot kergeti, majd a verés végén) No, ez aztán jól elvert. De úgy kell nekem. Minek járt el a szám nekem is. Hanem gondolkodjunk csak (homlokára teszi kezét). Hopp, megvan. Tudom már, hogy lehet ezzel a tarisznyával szerencsét csinálni. Szaladok is már haza!

IV. KÉP: Otthon.

Nótás J.: (szaladva jön) Asszony, asszony, gyere csak ide. Hoztam egy másik tarisznyát! Hamar menj, ujságold el csak a szomszédnak!

Asszony: Igazán hozott, édes uram! Hű, megpukkad Mogorva szomszéd az irigységtől. (kiabál) Hé, szomszéd, szomszéd, van már új tarisznyánk! (El.)

Mogorva P.: (jön) Mit mesél a felesége? Van új tarisznyájuk? Mutassa!

Nótás P.: Itt van ni! Nagyobb, mint a másik!

Mogorva P.: Add nekem!

Nótás J.: Odaadom, ha kend visszaadja a régit!

Mogorva P.: Visszaadom!

Nótás J.: Épp itt jön a bíró, kösse meg ő az egyességet.

Bíró: (jön) Miről van szó?

Nótás J.: Arról, hogy kaptam egy új tarisznyát a Hegyek királyától. Én odaadom Péternek az új tarisznyát, ő meg visszaadja nekem a régit!

Bíró: Beleegyezik maga a cserébe, Mogorva uram?

Mogorva P.: Bele, bele, hisz én kívántam. Szívesen cserélek, hisz ez nagyobb!

Bíró: Akkor kimondom, hogy a nagyobbik visszavonhatatlanul Mogorva Péter uramé, a kisebbik meg örökre Nótás Jánosé marad!

Nótás J.: (cserél Péterrel) Itt van, használja egészséggel!

Mogorva P.: Ki is próbálnám már, csak kentek menjenek

már innen, hadd maradjak magamra, egyedül. (*Kituszkol mindenkit a színről.*) Úgy, most magam élvezhetem gazdagságomat. No: Nemere fujj. (*Rázza a tarisznyát, a bot üti, kergeti:*) Jaj, jaj, jaj, de megjártam kapzsiságomban, jaj segítség; meghalok... jaj, jaj, jaj!...

(F ü g g ö n y.)

IGAZSÁG ÉS HAMISSÁG

Népmese. Bábjátékra feldolgozta: GRAFNÉ SZIEGER MAGDOLNA.

S Z E R E P L Ő K :

Igazság (fiatal férfifigura, fehér köntösben).

Hamisság (alattomos, gúnyoros figura, sötétebb ruhában).

Király (királyi köntösben, koronával).

Legény

Holló (lehet kartonfigura is).

Kellékek: Két tarisznya, pogácsa, kés, kendő, nagy kő, aranypénz.

SZIN: Közömbös táj vagy egyszerű levegőhátter (függöny). Oldalt fadiszlet, alatta nagy kő, másik oldalt akasztófa. Mikor a függöny felmegy, a két figura kétoldalt, tarisznyával, bottal felszerelve közeledik és közép-részen találkozik.

Hamisság: (köszönti) Adj Isten, Igazság!

Igazság: Fogadj Isten, Hamisság!

Hamisság: Hová méész, édes komám?

Igazság: Nem is éppen messzire, nem is éppen közelre, csak a világ végére! . . .

Hamisság: No, ez nagy szerencse, mert én is éppen oda készülök! Gyere, menjünk együtt!

Igazság: Jól van, nem bánom, menjünk együtt!

Hamisság: Itt a kezem, csapj bele, kössünk egyességet!

Igazság: Miféle egyességet?

Hamisság: Hogy egymást se jóban, se rosszban soha el nem hagyjuk! Amink van, megosszuk, és életünk végéig jó pajtások maradunk!

Igazság: Ez nekem is tetszik. Itt a kezem, nem disznóláb! (Paroláznak.) Gyerünk együtt pajtás!

Hamisság: Aztán hoztál-e az útra egy kis elemózsiát, Igazság?

Igazság: Hoztam bizony, Hamisság! Telerakta jó édesanyám a tarisznyámat hamuban sült pogácsával. Nézd, hogy dagad az oldala.

Hamisság: Ez nagy szerencse! Hanem mielőtt nekiindulnánk, üljünk le kicsit falatozni. Megéheztem. De előbb együk

meg a te pogácsáidat, legalább könnyebb lesz a tarisznyád. Az én pogácsáimat meg majd megesszük később, ha már a tied elfogyott. Mert az én tarisznyámat is telerakta ám anyám hamuban sült pogácsával!

Igazság: Nem bánom. Uljünk le enni! *(Leülnek, tarisznyájukat leteszik.)*

Hamisság: *(Maga elé veszi Igazság tarisznyáját és habzsolni kezd!)*

Igazság: Adj nekem is a pogácsákból!

Hamisság: Miért nem szóltál előbb! Üres a tarisznya!

Igazság: Hát hol a pogácsa?

Hamisság: Megettem.

Igazság: Ilyen gyorsan megetted? Mutasd! *(Elveszi a tarisznyát, amelyikből időközben Hamisság kiszedte a pogácsákat, forgatja, közben mondja:)* Hát ez tényleg üres. Egy szálíg megetted. Meg sem kóstolhattam édesanyám finom pogácsáját. Még egy kis morzsát sem hagytál. Pedig kegyetlenül éhes vagyok! Te, Hamisság, hát én most mit egyem?

Hamisság: Azt hittem, te nem vagy éhes. *(Fölkel.)* Gyere csak, induljunk. Kibírod addig, míg újra eszünk.

Igazság: *(lassan feltápáskodik)* Jaj, alig tudok felállni, olyan éhes vagyok! *(Ingadozva követi Hamisságot.)* Te, Hamisság! Adj egy kis pogácsát a te tarisznyádból. Hisz úgy egyeztünk, hogy jobban, rosszban mindenünket megosszuk. Te megetted az én pogácsámat, most adjál nekem a tiedből.

Hamisság: Én bizony nem adok, mert akkor nem lesz, mit egyem holnap!

Igazság: Csak egy fél pogácsát adj legalább Hamisság, mert mindjárt összeesem az éhségtől.

Hamisság: No, nem bánom, kapsz egy fél pogácsát, de csak úgy, ha levághatom érte a két kezedet!

Igazság: Kegyetlen vagy hozzám nagyon, Hamisság. De nem bánom, itt a kezem: vágd le, csak adj már ennem!

Hamisság: *(Kést vesz elő a tarisznyájából.)* No, tartsd a kezed, hadd vágom le! *(Amint levágja az Igazság két karját, az Igazságot játszó játékos behúzza a bábuban ujjait!)* Úgy, most itt a pogácsa, egyél! *(Igazság szájába tömi.)*

Igazság: Egész erőtlén vagyok még Hamisság. Ha azt akarod, hogy tovább tudjak menni, add oda a pogácsa másik felét is.

Hamisság: Hogyne, elégedj meg ennyivel!

Igazság: Te megetted az én egész tarisznya pogácsámat, nekem meg egy felet sem adsz!

Hamisság: Odaadom a másik felét is, ha levághatom a lábaidat!

Igazság: Ne légy kegyetlen, Hamisság! Hogy kívánhatod, hogy egy fél pogácsáért odaadjam a lábaimat.

Hamisság: Pedig másképp nem adom!

Igazság: Ha már úgy sincs kezem, vágd le hát a lábam is, csak már adj ennem, még ha egészen csonka leszek is!

Hamisság: No, tartsd ide! *(Késsel Igazság lába felé csap, Igazság jajgatva összeesik.)*

Igazság: *(összeesik)* Jaj, jaj nekem, jaj. Se lábam, se kezem! Minden vérem elfolyt már. Legalább ennem adj, hogy erőm visszatérhessen. Tedd a számba a pogácsát, Hamisság!

Hamisság: Csak úgy teszem a szádba a pogácsát, ha kiszúrhatom a szemedet is!

Igazság: Látom már, hogy életemre törtél, Hamisság! Nem túrted, hogy az Igazság éljen. Szúrd csak ki a szememet, hadd teljesedjék be végzetem.

Hamisság: Ki is szúrom, mert nem túrhetem, hogy az Igazság lásson! *(Késsel a szeme felé bök.)* De ne mondd, hogy a Hamisság kegyetlen, mert látod, egy kendővel még be is kötöm szemeidet! *(Kendőt tesz Igazság szemeire.)*

Igazság: Jaj, meghalok. Jaj, de fáj minden sebem, érzem, hogy meghalok. Hamisság! Ne hagyj elpusztulni itt az úton. Vigyél el az emberek közé, hogy ha meghalok, legalább legyen ki eltemet!

Hamisság: Van itt az úton egy bitófa, jó lesz neked ez alatt is! *(Felfogja Igazságot és a bitó alá vonszolja.)* No, Isten veled, Igazság! Én megyek szerencsét próbálni! Most már nem állja senki az utamat, most már nem látja senki tetteimet! *(Vidáman, füttyörészve el!)*

Igazság: Hát ez lett a véged, Igazság! De nyugodtan akarok meghalni. Édes Istenem, bocsásd meg kérlek minden bűnömöt és légy irgalmas a Te szolgálodhoz! Jaj, érzem, hogy folyik el minden csepp vérem. Jaj, érzem, már nem sokáig bírom!

Holló: Kár, kár, kár. *(Károgyva átrepül a színen és a bitófára száll. Felülről vagy alulról dróttal mozgatjuk a hollót!)* Kár, kár, kár volt a Hamisságnak hinni, kár. De én segíték rajtad! Figyelj ide, Igazság! Várj itt türelemmel éjfélig! Ma éjjel 12 órakor olyan harmat hullik, amitől kinő minden csonka tagod! Ha szemeidet megmosod benne, újra látsz! Ha pedig szomjas vagy, hengergesd el azt a nagy követ ott a fa alatt: helyébe bővizű forrás fakad! Kár, kár, kár! *(Elrepül.)*

SZIN: lassan elsötétül, messziről 12 óraütés hallik! (Aláfestő zene!)

Igazság: Uram, Teremtőm, megmenekülök! Ó, már érzem is, hogy hullik rám a harmat! (*Arcát felfelé fordítja, lassan kidugja a kezét.*) Kinőtt a kezem! Itt van újra! (*mutogatja*) S a lábam. A lábam is! Talpra tudok állni! (*felegyenesedik*) Most megmosom e harmatban a szemeimet. (*Leveszi a kötést, megteszi.*) Látok! látok! . . . (*összeteszi kezét*) Köszönöm neked, felséges Istenem, hogy nem hagytál el nyomorúságomban és megszabadítottál nagy bajomban. — Ügylátszik, mégis kell az én életem a világban! Ó, de jó kedvem lett egyszerre, szinte táncolni szeretnék! (*Dalolni, táncolni kezd!*)

SZIN: a fenti jelenet alatt lassan kivilágosodik, zene lassan elhalkul.

Király: (jön) Honnan jöttél, te ember, hogy ilyen jó kedved van? Az én országomban már egy esztendeje csak sírnak és jajgatnak az emberek! Most is azért jöttem ki egyedül a város határába, hogy valami okosat kieszeljek, hogy népemen segítek.

Igazság: Szegény király! Mondd, mi az a nagy bánatod, talán segíthetek.

Király: Nincs ivóvíz az országomban! Már egy éve, hogy minden forrás és minden kút kiapadt! Hiába ásunk le a földbe, akármilyen mélyre, csak nem akadunk vízre!

Igazság: (örömmel megragadja) Te király! Hisz ezen én segíthetek! Nekem megmondta a holló, hogy merre találok vizet! Gyere gyorsan!

Király: Hová? Merre? Mit akarsz?

Igazság: Gyere csak, látod ezt a követ. (*Lassan a szín másik felén lévő fához mennek a beszéd alatt.*) Ezt taszítsuk odébb! Fogd, nyomd. Hooo . . . rukk! (*Erőlködnek.*) No mégyszer! Most! Megvan!

Király: Víz . . . Víz . . . Hahó, emberek, gyertek, van vizünk!

Emberek: (beszaladnak, lelkendeznek) Víz, víz, van vizünk! De mondd csak király, ki adott nekünk vizet?

Király: (Igazságra mutatva) Ez az ember itt! Nem kérdem, ki vagy, honnan jöttél, de oly nagy jót tettél velünk, hogy itt azonnal kinevezlek a király helyettesének. Én utánam te vagy a leghatalmasabb ember az országban!

Emberek: Éljen, éljen! . . .

Király: Gyere velünk és lásd azt a nagy örömet, amit szereztél! (*El, mind.*)

Igazság: Csodálatos események történnek velem! (*El.*)

SZIN: lassan elsötétül, közzene vagy függöny jelzi az idő múlását. Rövid szünet után a szín újra világosodni kezd és jön a Hamisság:

Hamisság: (jön fáradtan, lerongyolódottan) Egy eszten-deje, hogy ennél a bitófánál hagytam az Igazságot. Vajjon mi lett vele? Nem halhatott meg, mert akkor nekem nagyobb sze-rencsém lett volna a világban! De nem volt szerencsém! Min-den pénzem elfogyott, barátaim cserben hagytak, még ruhám is elszakadt. Pedig azt hittem, ha az Igazságot elpusztítom, gazdag, hatalmas ember lesz belőlem. Most meg koldulnom kell, hogy éljek. De látom, itt jön is már egy ember, tőle is kérek pár forintot.

Igazság: (Jön díszesebb ruhában, de stílusosan egyszerű s lehetőleg fehér vagy világos színű legyen.)

Hamisság: Jó uram, adjon pár forintot egy szegény kol-dusnak!

Igazság: (felismeri) Mi az, Hamisság, te koldulsz?

Hamisság: Te vagy az Igazság! Édes, egyetlen barátom! Meg sem ismertelek ebben az ékes ruhában. De felvitte az Isten a dolgodat! Mondd csak, hogy gazdagodtál meg? Meséld el, mi történt veled?

*Igazság: Amikor te itt hagytál a bitófa alatt csonkán és vakon, jött egy holló. Az olyan harmatot bocsátott rám, amitől kinőtt minden tagom, meggyógyult szemem, sőt még a sze-rencsém is megmondta. Neki köszönhetem, hogy most a király helyettese és legfőbb tanácsadója vagyok. — De sokáig elbeszélgettem már, nekem sietnem kell a királyhoz! Nézd, itt van egy aranyforint, végy rajta pogácsát! *(Odaadja az arany-pénzt, majd elmegy.)**

Hamisság: (magában beszélgetve és a pénzt nézegetve) Hm... Jó volna sok ebből az aranyforintból! Hogy lehetne ebből sokat szerezni? Lám, az Igazságnak sikerült, ő most gaz-dag, nagy úr! Miért ne sikerülne nekem is, ha végigcsinálom mindazt, amit ő! *(körülnéz)* Ott épp jön egy legény...

Legény: (jön)

Hamisság: Állj csak meg, te legény! Akarsz egy arany-forintot keresni?

Legény: Hogyne akarnék, csak ide velem!

Hamisság: Nem oda Buda! Egy kis szívességet is kérek érte!

Legény: Aztán mi legyen az?

*Hamisság: Nem sok. Látod ezt a kést! *(mutatja)* Vágd le velem a kezemet, lábamat meg szúrd ki a szememet!*

*Legény: *(megdöbbenve)* Megbolondult kend?*

Hamisság: Nem én! Éppen hogy a szerencsémet akarom megcsinálni!

Legény: No, ebben erősen kételkedem!

Hamisság: Ne kételkedj, hanem csináld, amit mondtam, itt a forint!

Legény: Hát maga bánja. Ide azt a kést! (*Levágja Hamisság kezeit, lábait.*)

Hamisság: (*jajgatva előbb behúzza kezeit, majd összeesik*)
Jaj, jaj, jaj, de fáj, de nem baj; most csak vigyél a bitófa alá!

Legény: (*bitófa alá hurcolja*) No, itt van, teljesítettem minden kérését, most nyugodtan várhatja a szerencséjét. (*El.*)

Hamisság: Jaj, jaj, jöhetne már az a holló, úgy fáj minden tagom!

Holló: (*mint előbb, a bitófára száll*) Kár, kár, kár... Kár volt neked Hamisság szerencsét próbálni! Mert rajtad én nem segítek, sőt inkább megcsíplek, megcsípkedlek, meg is eszlek! Hamm! (*Lecsap Hamisságra.*)

(F ü g g ö n y.)

PÉTER ÉS PÁL

Népmese. Bábjátékra feldolgozta: GRAFNÉ SZIEGER MAGDOLNA.

S Z E R E P L Ő K :

Péter gazda (szegény)

Uraság

Pál gazda (gazdag)

Zsuzsi néni, szakácsnő

Kellékek: egy kakasfigura, sült csirkerészek (agygából vagy gyufára tekert vattából). Kosárka, kés.

I.

SZIN: Szoba vagy udvarrészlet.

Zsuzsi: (Tesz, vesz, söpröget a színen, énekelhet is.)

Péter: (jön, hóna alatt kakas) Adjon Isten, Zsuzsi néni! Itthon van az uraság?

Zsuzsi: Itthon éppen nincs, de mindjárt jön. Tán csak nem neki hozta kend ezt a kakast.

Péter: De bizony, éppen, hogy neki! Mindíg a szomszéd-ban kapirgál, aztán Pál gazda már nem tűri. Meg is mondta ma reggel, ha mégegyszer átmegy, agyonüti.

Zsuzsi: Kár volna érte, mert igen szép állat.

Péter: Kár, kár, de ennek hiába beszél az ember. Csak a szomszédban szeret kapirgálni. Hiába, módosabb ház az, mint az enyém, több ott a szem még a szemétdombon is, mint nálam a kamrában.

Zsuzsi: No, látom, már éppen itt jön az uraság.

Uraság: (jön) Mi ujság, Péter gazda?

Péter: Megtiszteltem a nagyságos urat, egy kis ajándékot hoztam, ha meg nem sérteném.

Uraság: Csak nem keresztelő vagy lakodalom lesz nálatok, hogy ajándékot hozol?

Péter: Dehogy uram, nincs nálunk semmi ilyesféle.

Uraság: Hát akkor miért hozod ezt a kakast. Vagytok ti elegen, hogy megegyétek.

Péter: Volnánk, uram, volnánk, többen is, mint kellene. Éppen az a baj, hogy sokan is vagyunk. Oszt szegények... Kenyér is alig jut a sok gyerekszájba. Ez az egy kakasom van. Gondoltam, minek kóstolják meg a húst, ha többször nem jut nekik.

Uraság: Miért nem viszed a városba? Ott eladhatnád jó pénzért.

Péter: Messze van az nagyon. Egész nap járhatnám az utat. Mire hazaérnék, meginnám, megenném a kakas árát egymagam. Inkább hát odaadom Nagyságodnak, ha elfogadná.

Uraság: Jól van, elfogadom. Zsuzsi néni, süsse meg hamar ebédre. *(Átveszi a kakast a gazdától és Zsuzsi néninek adja.)*

Zsuzsi: Éppen jó tűz van, kész lesz azonnal. *(El a kakassal.)*

Uraság: De feltételem is van ám, Péter. Néked is itt kell maradnod, mert nálam az a szokás, aki ajándékot hoz, az maga ossza el illendően. Így hát a kakast neked kell feldarabolnod, hogy mindenkinek jusson. Ha ügyesen elosztod, megjutalmazlak.

Péter: Hát eloszthatom, ha éppen így kívánja az uraság. Egy kakassal tán még csak el tudok bálni.

Zsuzsi: *(jön a tállal, azon a kakas részei)* Itt is vagyok már. Nem mondhatják, hogy lassú voltam.

Uraság: Nohát Péter, akkor láss neki. Tudod, hányan vagyunk.

Péter: Itt a feje. Ez az úré. Mert ő a ház feje. A nyak a nagyságos asszonyt illeti, mert a fej meg a nyak összetartoznak. Hiszen még a Szentírás is azt mondja: a férj és a feleség egyek. A két szárnyát adnám a két fiúnak, hogy jobban tudjanak írni. — A kisasszonykák, meg ugye, táncolni szeretnek? Nekik jusson hát a két lába. Gondolom, ezzel meg is kapta mindenki a maga részét. Akkor hát, ez a kis maradék, a melle, háta meg a két combja, megmarad nekem.

Uraság: *(hasát fogja, úgy kacag)* Hahaha!...

Zsuzsi: *(nevetve)* Hahaha... No, hogy ilyen furfangos ember kend! Sohse hittem volna.

Uraság: *(még mindig nevetve)* Hahaha... No, már régen nem nevettem ilyen jól! Hát Péter, ezért valóban megérdemled, hogy megjutalmazalak. Nem is leszek fukar. Gyere, kapsz tőlem egy tehenet meg egy disznót.

Péter: Hálásan köszönöm uram a hozzámvaló jóságát.

II.

SZIN: Udvar Péter házánál.

Péter: (kiabálva) Hahó, hahó, szomszéd, gyűjjön csak! Hadd köszönjem meg magának, hogy nem túrte többé a kakasomat!

Pál (jön) Tán csak nem azon szerezte kend a tehenet meg a disznót, amit ma reggel óta az istállóban meg az ólban látok? . . .

Péter: De bizony, úgy van éppen, ahogy kend gondolja. Elvittem a kakasomat ajándékba az uraságnak, az meg adott érte egy tehenet meg egy disznót. Úgy ám!

Pál: Hű, az áldóját! Ez aztán a csere! De megálljon! Ha maga vitt az uraságnak egy kakast, akkor én ötöt viszek. Otért akkor öt tehenet meg öt disznót kapok.

Péter: (nevetve) Hát próbálja meg, tán kendnek is sikerül!

Pál: Meg is próbálok. Megyek, viszem a kakasokat.

III.

SZIN: Mint az I. képben, az uraságnál.

Pál: (Jön, kosárral a karján. A kosarat leteszi az uraság elé.) Nagyságos úr, ha meg nem sértem, hoztam ajándékba öt kakast.

Uraság: Van nekünk elég kakasunk, Pál gazda, miért hozta?

Pál: Hát . . . mert én is nagyon szeretem az uraságékat! Gondoltam, hozok vacsorára egypár kakast. Fogyasszák el jó étvágygal. Ha a szomszéd Péter gazda tudott hozni egy kakast a szegénységéből, akkor én se akarok elmaradni.

Uraság: Tudom már, miért hozta kend azokat a kakasokat! No jó, nem bánom. Elfogadom, de csak azzal a feltétellel, ha kend is olyan ügyesen osztja el a kakasokat, mint Péter. Akkor kend is megkapja jutalmát. Kigyelmeddel együtt heten vagyunk. Az öt kakast tehát hetünk között kendnek kell igazságosan elosztani.

Pál: (a fejéhez kapva) Hej, Uram, Teremtőm, mi lesz ebből? . . . Hogyan osztok el öt kakast hétfelé igazságosan?

Uraság: Amit mondtam, megmondtam. Ha ügyesen elosztja, megkapja a jutalmát kend is, de ha nem tudja elosztani, akkor 25 botot kap a hátára.

Pál: (fejét fogja, jajgat) Jaj, jaj, jaj, miért kellett nekem a villágra születnem! Ilyen csúfság esik velem!

Uraság: Hát csak törje egy kicsit a fejét.

Pál: (fejét ütögetve) Hiszen töröm, töröm, de nem jut az eszembe semmi.

Uraság: (kiszól) Zsuzsi néni, jöjjön csak bel

Zsuzsi: (jön) Tessék, kérem.

Uraság: Nézze, kaptunk öt kakast. De Pál gazda úgy látom, nem tudja elosztani. Menjen, hívja csak el megint Pétert.

Zsuzsi: Megyek már, hívom! *(El.)*

Uraság: Látja, látja, Pál gazda, így jár a kapzsi ember. Akinek sok van, az még többet akar. Péter azért kapta a tehenet meg a disznót, mert jó szívvvel hozta a kakast és nem várt érte jutalmat. Ráadásul úgy elosztotta a kakast hetünk között, hogy még meg is nevettegetett. Kend látom, nem megy semmire vele.

Pál: Jaj, jaj, szegény fejemnek. Jól megjártam most.

Péter: (jön) Adjon Isten jó estét! Hívatott a nagyságos úr. Itt vagyok!

Uraság: Hát, ide figyelj, Péter. Itt van ebben a kosárban öt kakas. Pál gazda hozta, hogy ő is jutalmat kapjon. De se-hogy sem tudja igazságosan elosztani köztünk. Azért hívattalak, oszd szét te, mutasd meg, hogy kell öt kakast, hétfelé osztani. Ha ügyes leszel, most sem marad el a jutalom.

Péter: Hát, nagyságos uram, ez már nem kis feladat, annyi bizonyos, de én világeletemben vallásos ember voltam és a Szentháromság sokszor megsegített már. Gondolom, most is megsegít. Mert hát lássuk csak: A nagyságos úr meg a nagyságos asszony meg egy kakas, az egy háromság. A két fiatal úr meg egy kakas: — az megint egy háromság. A két kis-asszonyka meg egy kakas — az megint egy háromság. S végezetül két kakas meg jó magam, az megint egy háromság. Így gondolom, ki van az öt kakas, és mindegyik jó helyre jutott!

Uraság: (nagyot nevet) No, látom, okos ember vagy, Péter! Meg is kapod a jutalmat. Adok neked házat, földet. Kendnek meg Pál gazda, kiszámolhatjuk a huszonöt botot, nehogy ajándék nélkül maradjon kigyelmed. Így igazságos.

Pál: (jajgatva) Jaj, jaj, jaj, de megjártam a fősvénységemmel...

(F ü g g ö n y.)

MEGJEGYZÉS: Ha ügyes a bábjátékos, az öt kakas esetében bevonhatja találgatásokra a hallgatóságot is. Vagy Pál gazda fordulhat a gyerekekhez segítségért, majd az uraság is felszólíthatja a hallgatóságot találgatásokra, javaslatokra, mielőtt Péter gazdáért küldene.

TERULJ, TERULJ ASZTALKÁM . . .

Népmese. Bábjátékra feldolgozta: GRAF ERNŐ.

S Z E R E P L Ő K :

Apa (idősebb gazdafigura)

I. fiú

II. fiú

III. fiú

Erdei öregember

Kocsmáros

Kellékek: vándorbot, tarisznya, asztal megterítve. Szamár vagy más állatfigura. Kis csizma, kis kefe.

I.

SZIN: Közömbös háttér. Oldalt házeleje. — Amikor a függöny felmegy, az öreg apa a három fiúval áll a színen. Ha nincs 3 gyermek- vagy legényfiguránk, megoldható úgy is, hogy az apa mindig csak az egyik fiával beszél, ez esetben lehet ugyanaz a fej is, csak más-más ruhában.

Apa: (fiáihoz) Hát kedves gyermekeim, Isten segítségével felneveltelek benneteket, most már magatok lábán is tudtok járni. Éppen ideje is, mert mostanna magam is olyan szegény lettem, mint a templom egere. Eddig dolgoztam értetek, most már ti segíthettek rajtam. Eredjetek el szolgálni, keressétek meg most már ti a mindennapi kenyeret.

I. fiú: Jól van, édesapám, szívesen dolgozunk mi, csak mondja meg, hová menjek, mit csináljak.

Apa: Hát azt magatoknak kell megpróbálni. Úgy gondoltam, édes fiam, te indulj el elsőnek, te vagy a legidősebb!

I. fiú: Indulok is mindjárt, édesapám!

II. fiú: (tarisznyát hoz) Itt a tarisznya az útra, édes bátyám!

III. fiú: (botot hoz) Ez meg jó lesz vándorbotnak.

Apa: (megöleli a fiút) Isten áldjon meg, édes fiam.

II. fiú: (megöleli az I. fiút) Szerencsés utat, édes bátyám!

III. fiú: (megöleli az I. fiút) Gyere vissza mihamarabb!

I. fiú: Isten vele, édesapám! Isten veletek! Induljunk hát!
(Indul, mialatt a többiek integetve követik. Lassan a szín üres lesz!)

§ SZINVALTOZÁS: A ház eleje eltűnik: erdőháttér. A szín előbb üres, majd feltűnik a szín egyik végén a fiú, bottal és tarisznyával, a másik végén az erdei öregember. Lassan közelednek egymáshoz. A fiú dalolgatva, nótázva jön, az öreg szóltanul.

Öreg: (megszólítja a fiút) Mi járatban, édes fiam, erre felé? ...

Fiú: Szolgálatot keresek, öregapám.

Öreg: No, akkor éppen jó helyen jársz, mert nekem szükségem volna egy szolgálégyre. Ha jól szolgálsz, gazdagon megjutalmazlak. Olyan bért kapsz, aminek életed végéig hasznát veheted!

Fiú: Áll az alku! Mi a munka?!

Öreg: Nem kell mást csinálnod, mint csizmát kell fényesítened egy álló esztendeig! De málam egy pillanat egy óra, egy nap egy esztendő!

Fiú: Ó, akkor az nem nagy munka. Ide azokkal a csizmákkal!

Öreg: (Csizmát hoz, odaadja a fiúnak.) Itt van. Mire visszajövök, letelt az esztendő. Ha tiszták a csizmák, megkapod a jutalmad!

Fiú: (kezébe veszi a csizmát, ráköp, tisztítani kezdi) No, gyerekek, mit szóltok hozzá, milyen jó szolgálatom van. Ki jön segíteni? ... Áááá, nem is kell segítség, bírom én azt magam is. Meg aztán a bérem nem osztogathatom el, mert arra magamnak is szükségem van. Mit gondoltok, gyerekek, milyen jutalmat kapok? *(Találgatások...)* No, majd meglátjuk! Tisztítsuk csak szorgalmasan ezt a csizmát! De jobban megy ám a munka, ha nótázunk is hozzá! Én mindig így szoktam! Ti is? No, segítsetek akkor nekem legalább énekelni! *(Rákezd valamilyen a hallgatók által is ismert dalra, közben biztatgatja őket nótázgatásra. Nóta végeztével megjelenik az öreg.)*

Öreg: No, fiam, letelt az esztendő. Látom, jól szolgáltál, szorgalmasan dolgoztál, jutalmad nem marad el!

(Eddig ismétlődik meg a jelenet a §-jeltől minden fiúnál!)

Öreg: (Egy kis asztalkát hoz.) Itt a jutalmad, ez a kis asztalka! Ha azt mondod néki: „Terülj, terülj asztalkám!” — tele lesz mindig mindenféle jóval, amit csak kívánsz! *(Eltűnik.)*

I. fiú: Hű, ennek fele se tréfa! Ez bizony hatalmas ajándék! Most már tudom, hogy az erdei király volt az öreg, akinél szolgáltam, mert csak az adhat ilyen bért! Tudom, örülni fog majd az apám. Hisz most már nem kell dolgoznunk,

meglesz mindenünk. Igyekszem is haza, hogy mielőbb otthon legyek! *(Felveszi az asztalt és kiindul a színről.)*

MEGJEGYZÉS: A fenti jelenet megoldható úgy is, hogy az öreg varázsbottal ad a fiúnak és a terített asztal úgy jelenik meg a varázs-szavakra. Így könnyebben oldható meg, mert a terített asztalt csak fel kell dugnunk (esetleg csak kartonból kivágva!), de igen hatásos az is, amikor felülről potyognak le az ételek az asztalra. Ezeket vékony fekete cérnaszálon engedhetjük le.

II.

SZINVÁLTOZÁS: Oldalt megjelenik a házeleje díszlet „Kocsmá” felirással vagy ha van, külön kocsmadíszlet. A színről előbb üres, majd a legény jön hátán az asztallal vagy tarisznyában a varázsbottal.

Fiú: Hű, de elfáradtam... *(Homlokát töröli, körülnéz.)*
Hanem, nicsak, épp itt van egy kocsmá. No, itt megpihenünk, eszünk, iszunk egy kicsit!

Kocsmáros: *(jön)* Mi az legény, tán megehültél?

Fiú: Bizony, megéheztem egy kicsit... De azért nekem ne hozzon ételt, csak egy kis italt. Mert ennivalóm van elég.

Kocsmáros: Asztalod az van, látom, de hol van róla az ennivaló?

Fiú: Nem hiányzik erről az sem. Ide figyeljen! „Terülj, terülj asztalkám!” *(Felülről kis cipő, sonka, kalács, libasült ereszkedik az asztalra. Vagy a varázsbottal intésére feldugják a terített asztalt alulról.)*

Kocsmáros: *(kezeit összezsapva)* No, ilyen csodát életemben még nem láttam.

Fiú: *(büszkén)* No, ugye, hogy van itt mindenféle ennivaló bőven?!

Kocsmáros: *(írigyen)* Teringettét, bizony van! Mekkora sonka, libasült, kalács, kenyér...

Fiú: *(az asztalt vizsgálva)* Krémesrétes, torta, palacsinta, alma...

Kocsmáros: Te fiú, megveszem tőled ezt az asztalt.

Fiú: Nem adom el, még száz aranyért sem!

Kocsmáros: Kár. No, csak egyél, én meg hozok valami jóféle itókat! *(El.)*

Fiú: *(Eszik.)* Jaj, de finom, jaj de jó, éppen nekem való!

Kocsmáros: *(bort hoz, az asztalra teszi)* Itt van ez a finom tokaji! Ilyen asztalra csak ilyen jó bor való. Ha ezt megiszod, még el is alszol tőle.

Fiú: No, az nem baj, adja csak ide, mert igen megszom-

jaztam! *(Iszik.)* Hej, de jól esett ez! De bizony kicsit elálmosodtam tőle. Sebaj! Ledülök ide a fa alá *(fal mellé)* az árnyékba! *(A kocsmároshoz.)* A maradék ételt vigye el kend a jó bor fejében. Én lefekszem. De aztán vigyázzon kend az asztalra! *(Lefekszik, rövidesen hortyogni kezd.)*

Kocsmáros: (Tesz-vesz a színen, lehordja az asztalról az ételeket, majd amikor a fiú aludni, hortyogni kezd, megszólal:) No, csak erre vártam, hogy elaludj! Hogyne vigyáznék én erre az asztalra. Annyira vigyázok rá, hogy még meg is tartom magamnak! Mindjárt el is zárom. Van nekem egy ilyen asztalom, majd kicserélem! *(Kiviszi az asztalt a színről, majd ugyanazt — üresen — visszahozza!)* Így ni, ez éppen olyan, mint az a másik, észre sem veszi majd, hogy kicseréltem! *(El.)*

Fiú: (ébredszik) Ügylátszik, soká elaludtam! (nyújtózkodik) Ideje lesz már hazamenni. Apám már biztosan vár! Hej, de megőrül majd ennek az asztalnak! Látom, a kocsmáros leszedte már az ételt a bor fejében, így hát nem tartozom semmivel. Nyugodtan mehetünk haza. *(Vállára veszi az asztalt, indul.)*

SZINVÁLTOZÁS: Ha nem tudjuk megoldani nyílt színen, a függöny leeresztésével új jelenetet kezdünk. Vigyázzunk, hogy a szünet mindig a lehető legrövidebb legyen! *(Szín: házeleje, mint az I.-nél.)*

Fiú: (Jön, a szín közepén megáll.) Hál' Isten, szerencsésen hazaérkeztem! Hahó, édesapám! Meggyüttem! *(Közben leteszi az asztalt.)*

Apa: (jön, fiaival) Isten hozott, édes fiam! Szerencsével jártál? Mit hoztál?

Fiú: Én bizony szerencsével! Nézze, hoztam ezt az asztalt! Csak azt kell mondani: „Terülj, terülj asztalkám!” s mindjárt tele lesz mindenféle jóval! Meghívhatjuk az egész falut. Akár lakodalmat is csaphatunk! Annyit ad ez az asztal, hogy egész életünkre elég lesz!

II. fiú: (vagy ha egy fiúval játszuk, az apa:) Mit beszélsz? Hiszen ez az asztal üres, ezen nincs semmi.

Fiú: Biztosan nem jól mondtam a varázsigt! Most az igazi, figyeljeteK csak: „Terülj, terülj asztalkám!”

III. fiú: Most sincs ezen semmi!

Apa: No fiam, téged jól becsapott valaki!

I. fiú: Nem csapott be biz, mert az asztalt kipróbáltam, ettem róla, hanem bizonyosan az a gaz kocsmáros cserélte ki az asztalomat, mialatt aludtam! Hej, miért is ittam annyi bort!

Apa: Elég baj az fiam, mert akkor éppen olyan szegények vagyunk, mint voltunk.

II. fiú: Akkor hát rajtam a sor! Megyek, hogy szerencsét próbáljak! Talán nekem jobban sikerül!

Apa: Eredj, fiam, Isten hírével!

I. fiú: Legyen több szerencséd, mint nekem!

III. fiú: Gyere hamar haza! *(Közben ölelkezés, búcsúzkodás, majd kikísérik, a szín megint üres lesz, vagy ha nem tudunk nyiltszíni változást: függöny!)*

III.

SZINVÁLTOZÁS: Erdő. Itt megismétlődik az első képből az erdei öreggel való találkozás és munkábaállítás a §-jeltől a □-jelig! Az öreg azonban adhat más munkát is, pl. favágást! De a hallgatóságot itt is vonjuk bele a játékba legalább egy énekkel! *(A megismételt jelenet után:)*

Öreg: Látod fiam, te is szorgalmasan dolgoztál, itt a jutalmad, ez a csacsi! *(Szamár vagy más állatfigurával jelenik meg. Lehet az felfújható gumijáték-állatfigura vagy kartonból kivágott vagy kézrehúzzható, ami éppen van vagy egyéb könnyen megoldható.)* Ha ennek azt mondd: „Fizess csacsi“, minden kiáltására egy arany hullik a markodba! *(Eltűnik.)*

II. fiú: Hüü, ez aztán fejedelmi fizetség! Bizonyosan az erdei királynál szolgáltam én is. No, indulok is, tudom, megörül majd apám! *(Indul, maga után húzza az állatfigurát.)* Gyere, édes szamaram, menjünk! *(El.)*

IV.

SZINVÁLTOZÁS: Újból a házeleje „Kocsmá“ felirással, mint a II. képben.

II. fiú: *(Jön, maga után húzva az állatfigurát. A szín közepén megáll, körülnéz, észreveszi a felírást.)* Ejnye, de jó, hogy egy kocsmához értem, itt eszünk, iszunk valamit, mert ugyancsak megéheztem, megszomjaztam!

Kocsmáros: *(jön)* No, mi kellene, ha vóna?!

Fiú: Adjon Isten! Egy kis étel, ha akadna! Megfizetem, ne féljen kend!

Kocsmáros: Ilyen szegény legénynek, mint te, honnan lenne pénze?!

Fiú: *(a csacsira mutat)* Hát innen ni! Olyan csacsi ez, hogy minden kiáltására aranyat ad! Idenézzen: „Fizess, csacsi!“ *(Iáá, iáá kiáltás hallatszik, majd mindegyikre kitényesített kétfillé-*

resek vagy aranypapírból kivágott karikák hullanak a fiú markába, illetve a színpadra, hátul a pénzcsergés zajával!) Elég tel!... No, látta ezt?...

Kocsmáros: Ilyen csodát biz én még nem láttam! Csodálatos egy szamarad van, gyerek! Megveszem tőled! Mennyiért adod?

Fiú: Hahaha, hisz nem tudná kifizetni, amennyit ez ér! Inkább adjon enni, megfizetem busásan!

Kocsmáros: No, gyere csak beljebb, ehetsz, ihatsz kedvedre. Ezt a csacsit meg kössük ide a fához, itt jó helyen lesz. (Odavezetik, odakötik.)

Fiú: Adjon majd enni a csacsinak is, mert messziről jöttünk! (Elmegy a házba.)

Kocsmáros: Bíz az csak énrám! (Ő is, miután megkötötte a csacsit, követi a fiút a házba. A szín pár pillanatig üres. Ha az állatfiguránk mozgatható, kitölthetjük a szünetet játékkal. Kisvártatva megjelenik újra a kocsmáros.) Hahaha! Ez sem volt okosabb a testvérénél! Megitta ez is a bort, amibe altatót kevertem! El is aludt tőle. Most aztán kicserélhetem szépen ezt a csacsit is. Éppen ilyen az enyém is! (Kivezeti a színről, majd ugyanazt visszahozza!) Úgy ni! Így ránézve észre sem venni a cserét. Ez is olyan, mint a másik. Csakhogy ez nem köpköd aranyakat! De azt nem venni rajt észre!

Fiú: (jön) Hej, egy kicsit elaludtam. Nem lopták el a szamaramat?

Kocsmáros: Nem bizony, vigyáztam rá!

Fiú: Köszönöm szépen! No, akkor sietek is vele hazafelé. Apám már biztosan vár. S tudom, megőrül majd a mi szerencsénknek, hogy ilyen csacsink van! Gyere csak édes csacsikám, menjünk! (El.)

V.

SZINVALTOZAS: Újból otthon, mint az I. képen.

II. fiú: Hahó, itthon vagyok! Édesapám, édesapám, jöjjön már, nézze csak, mit hoztam!

Apa: (Jön a másik két fiával.) Mit hoztál, édes fiam?

II. fiú: Hát ezt a szamarat, ni! Csak azt kell mondani neki: „Fizess csacsi!”, aztán úgy hullik az aranypénz, hogy tele lesz egy-kettőre az egész udvar. Még a falu szegényeinek is adhatunk belőle egy-két vékával!

I. fiú: Miket beszélsz? Hisz ez a szamar még egy aranyat sem köpött!

II. fiú: Talán nem elég hangosan mondtam. Majd most: „Fizess, csacsi!” (A szamár já-z, de arany nem hullik!)

Mind: No, téged is becsaptak szépen! Téged tettek szamárrá... stb.

II. fiú: (fejét vakarva, szomorúan) Miért is ittam bort! Biztosan a kocsmáros cserélte ki az aranyatköpő szamarat, miatt aludtam.

Apa: Az szomorú, fiam, mert most megint éppen olyan szegények maradtunk, mint voltunk!

III. fiú: Ne búsulj, apám, majd én megpróbálom! Én következem soron!

Apa: Maradj itthon, édes fiam, te vagy a legkisebb! Ha a két bátyád így megjárta, te talán haza sem kerülsz élve.

III. fiú: Ne féltsen kend engem, megállom én a helyemet bárhol, csak engedjen el.

Apa: Hát nem bánom, próbáld meg te is. Eredj, járj Isten hírével!

I. fiú: Sok szerencsét, öcsém!

II. fiú: Vigyázz magadra, gyere hamar haza!

III. fiú: (Mindenkivel ölelkezik, majd lassan a többiek kíséretében el.)

VI.

SZINVALTOZÁS: Erdő, mint a II. képben. A jelenet is újból megismétlődik Œ-jeltől □-jelig, csak ő más munkát kap, pl. tollat foszt.

Öreg: No, öcsém, itt a jutalmad: ez a zsák! Csak azt kell mondanod: „Furkó, ki a zsákból!” — és a bennelévő bot kiugrik, megnövekszik és úgy elveri minden ellenségedet, hogy megemlegeti! (Eltűnik.)

III. fiú: No, ez éppen nekem való ajándék! Majd én rendet teremtek! Indulok is a kocsmároshoz, aki bátyáimat becsapta. (El.)

VII.

SZINVALTOZÁS: Újból a kocsmánál.

III. fiú: (Jön a zsákkal.) No, itt vagyok! Hé, kocsmáros, van valami enniivaló?!

Kocsmáros: (jön) Ha megfizeted, miért ne lenne.

III. fiú: Nohát akkor, hozzon hamar, mert éhes vagyok. Minden kincsem itt van a zsákban! Ne féljen, nem leszek fukar!

Kocsmáros: Akkor hozok! Kapsz hozzá jó finom bort is!

III. fiú: Azt ugyan ne hozzon, mert én a bort meg nem iszom. Legjobb a kútvíz, azt hozom nekem! Be se megyek a kocsmába. Csak ide telepszem le, mert igen elfáradtam, meszsiről jöttem, egy esztendei béremet hoztam ebben a zsákban! Le is fekszem, talán aludni is tudok egy kicsit.

Kocsmáros: (a közönséghez) Hü, ezzel a fiúval nehéz dolgom lesz! Ügylátszik, ez okosabb a bátyjainál, de talán majd elalszik így is, mert azt a zsákot meg kell szereznem mindenképpen. (a fiúhoz) Hozom már az ételt! (El.)

III. fiú: Én meg leteszem ide ezt a zsákot. Lefekszem és úgy csinállok, mintha aludnám. (Lefekszik, lassan horkolni kezd, majd felül, kérdi:) Jön már a tolvaj kocsmáros? — El ne áruljatok, gyerekek! (Lefekszik, tovább hortyog.)

Kocsmáros: (Jön, étel a kezében.) No, itt van fiú! (Észreveszi, hogy a fiú alszik.) Mi ez, ez máris alszik? Csak nem? (Odamegy, ébresztgeti.) Hé, alszol? Ügylátszik, tényleg elaludt! Jobban sikerült, mint gondoltam. Így legalább mindjárt kicserélhetem a zsákot! (Felveszi a zsákot.) Ejnye, mi lehet benne? (Nézegeti.)

III. fiú: (Hirtelen felül és nagyot kiált.) „Furkó, ki a zsákból!” (A kocsmáros ijedten leejti a zsákot, a szín alsó részéből bot nyúlik ki és ütni kezdi a kocsmárost.)

Kocsmáros: Jaj, jaj, hát ez volt a zsákban! (Szaladgál, a bot mindenütt kergeti.)

III. fiú: No, most megkapja magáét a tolvaj!

Kocsmáros: Jaj, jaj, irgalmazz szegény fejemnek! Parancsold vissza a botot a zsákba, mert agyonver . . . Jaj, jaj, jaj . . .

III. fiú: Jó, segíték rajtad, de csak akkor, ha visszaadod mindazt, amit a testvéreimtől elloptál!

Kocsmáros: Jaj, jaj, visszaadok mindent, csak már parancsold vissza a botot a zsákba!

III. fiú: Furkó, be a zsákba! (A verés megszűnik, a bot eltűnik.) No, most lássuk az asztalt meg a szamarat, mert különben a bot megint kiugrik a zsákból!

Kocsmáros: Jaj, jaj, hozom már! (El.)

III. fiú: No, ez most megkapta a magáét!

Kocsmáros: (Jön, hozza az asztalt.) No, itt van az asztal, tessék!

III. fiú: Lássuk csak, ez-e az igazi: Terülj, terülj asztalkám! (Étel hull alá.) Elég! Jól van, látom, ez az igazi asztal! De most lássuk a szamarat is!

Kocsmáros: Hozom már! (El, majd azonnal hozza a szamarat.) Tessék!

III. fiú: De ezt is kipróbáljuk ám! Fizess csacsí! (Pé^{nz} hullik alá.) Jól van. Elég. Látom, ez is az igazi. Látom, hogy engem már nem mersz becsapni. Becsüld is meg magad, mert ha megint be akarsz csapni valakit, a bot megint eljön és úgy elver, hogy megemlegeted!

Kocsmáros: Jaj, nem teszek én már semmi rosszat életemben, fogadom!

III. fiú: Akkor hát segítsd feltenni az asztalt a szamar há^tára, aztán induljunk haza. (Megteszik, el, miközben függöny.)

VIII.

SZINVALTOZÁS: Otthon, mint az I. jelenetben.

III. fiú: Hál' Isten, megérkeztem! Édesapám! Gyűj^jön csak, hazajöttem!

Apa: (jön fiaival) Aggyon Isten! No, mit hoztál?

III. fiú: Most aztán, édesapám, valóban meghívhatjuk az egész falut, mert meghoztam a csoda-asztalt meg az aranyat^köpő szamarat is!

I. fiú: (felkiált) Az ám, ez az én asztalom!

II. fiú: (felkiált) Ez meg az én szamaram!

Mind: Sej, haj, most már vígan élünk, senkivel mi nem cserélünk! Jöj^jön, aki táncot akar, van itt étel s bőven arany! Lesz itt mindjárt nagy vigalom, hegyen-völgyön lakodalom!

(Zene vagy ének, víg tánc kezdődik, közben függöny.)

HEJ, PÁVA

Énekes népballada.

(Előadható a „Hej páva, hej páva, császárné pávája” dallamára.)

S Z E R E P L Ő K :

Férj. Feleség.

Kellékek: piros kendő (zsebkendő), rojtos ruha (díszes bábruha), mogyorófavessző.

SZIN: Szoba vagy házeleje.

Férj: (bejön, fejét vakargatja)

Szegény legény voltam, gazdag leányt vettem,
A gazdag leánynak kedvét nem lelhettem.

Feleség: (magát illegetve bejön)

Férj: (feleségéhez fordulva, kérőn)

Kincsem, feleségem, mondj uradnak engem!

Feleség: (hetykén)

Én bizony sohasem, világéletemben,
Mert apám házánál nagyobb urak jártak,
Őket sem uraztam, téged sem urazlak!

Férj: (bánságosan kimegy)

Feleség: (illegetve magát, nótázni kezd, tesz-vesz a színen)

Férj: (bejön piros kendővel)

A városba voltam, piros kendőt vettem,
Azzal hazagyüttem, a válladra tettem.

(A kendőt az asszonyra teríti:)

Kincsem, feleségem, mondj uradnak engem!

Feleség:

Én bizony sohasem, világéletemben,
Mert apám házánál nagyobb urak jártak,
Őket sem uraztam, téged sem urazlak.

Férj: (megint búsan kimegy, a feleség a kendőben páváskodik, dalolgat, táncolgat egy kicsit.)

Férj: (jön a díszes ruhával, hízelkedve, kérőn nyújtja az asszonynak:)

A vásárba voltam, rojtos ruhát vettem,
Azzal hazagyöttem, teelibéd tettem.
Kincsem, feleségem, mondj uradnak engem!

Feleség:

Én bizony sohasem, világéletemben,
Mert apám házánál nagyobb urak jártak,
Őket sem uraztam, téged sem urazlak.

Férj: (megint kimegy, de most már a szín másik oldalán. Az asszony ezalatt megint illegeti magát, táncol, nótáz, majd kimegy a színről ő is.)

Férj: (jön mogyorófavesszővel, most már büszkébben, magabízón)

Az erdőbe mentem, mogyorófát nyestem,
Azzal hazagyöttem s a kezembe vettem! (Magsuhintja,
majd, amikor az asszony bejön, eldugja a botot.)

Feleség: (Jön az új ruhában, gyanútlanul, illegeti magát.)

Férj: (határozottan)

Kincsem, feleségem, mondj uradnak engem!

Feleség: (mint fent, hetykén, büszkén)

Én bizony sohasem, világéletemben,
Mert apám házánál nagyobb urak jártak,
Őket sem uraztam, téged sem urazlak.

Férj: (az asszony mögött előkapja a botot)

Vesszőm elékapám . . . még csak rám sem nézett!
Hátához vagdosám (üti), mosolyogni kezdett!
Ha még így megvágom, nyakamba borula . . . (üti az asszonyt)

Feleség: (az ember nyakába borul, simogatva, kedveskedve)

Uram vagy, uram vagy, holtomig uracskám! . . .

(F ü g g ö n y.)

KŐMIVES KELEMENNÉ

Eredeti székely népballada.

(Krizsa János: „Vadrózsák” c. gyűjtéséből.)

Bábjátékra átírta: GRAF ERNŐ.

S Z E R E P L Ő K :

Kőmíves Kelemenné

Kocsis

Kőmíves Kelemen

Második kőműves

Kisfiú

I.

Regős: (fértíhang)

Tizenkét kőmíves összetanakodék,
Magoss Déva várát, hogy fölépítenék,
Hogy fölépítenék félvéka ezüstér,
Félvéka ezüstér, félvéka aranyér.
Déva városához meg is megjelentek,
Magoss Déva várhoz hozzá is kezdődtek.
Amit raktak délig, leomlott estére,
Amit raktak estig, leomlott rögére.
Megint tanakodott tizenkét kőmíves,
Falat megállítani, hogy lössz lehetséges,
Míg végre ilyen gondolatra jöttek,
Egymás között szoros egyességet töttek:
Kinek felesége előbb jó ide,
Szép gyöngén fogjuk meg, dobjuk bé a tűzbe,
Keverjük a mészbe gyöngö teste hamvát,
Avval állítsuk meg magoss Déva várát.

(Ezt az előljáró szöveget elmondhatja a függöny előtt egy báb is vagy különálló élő személy. De el is maradhat, mert a cselekmény a következő képekből is teljesen érthető, mindössze az eredeti székely ballada-szöveg szépségéért és teljességéért iktattuk be.)

I. KÉP.

SZIN: Házeleje vagy udvar.

(Amikor a függöny felmegy, Kelemenné a ház előtt áll vagy jön ki a házból.)

Kelemenné: (kiszól)

Kocsisom, kocsisom, nagyobbik kocsisom,
Én uramhoz mönni lenne akaratom!

Kocsis: (megjelenik a színen másik oldalán, némán meghajol)

Kelemenné:

Fogd bé a lovakat, fogd bé a hintóba,
Fogd bé a lovakat, állj is gyorsan elé,
Hadd mönnyünk, hadd mönnyünk Déva vára felé.

Kocsis: (kérlelve)

Asszonyom, csillagom, ne induljunk útra,
Rossz jelentést láttam az éjjel álmomba.
Az éjjel álmomba ojan álmot láttam,
Kömíves Kelemen udvarába jártam,
Hát az ő udvara gyásszal van behúzva,
Annak közepibe, méj kút vala rakva,
S az ő kicsi fija oda beléhala,
Az éjjeli álmom, nem tellik ma jóra.
Asszonyom, asszonyom, ne induljunk útra!

Kelemenné:

Kocsisom, kocsisom, nem fordulok vissza,
A lovak se tiéd, a hintó se tiéd,
Hozzad a lovakat, hadd ballaggyunk elébb!

II. KÉP.

SZIN: Oldalt várfal-díszlet, a mögött áll majd Kelemen, előtér üres.

Második köműves: (várfalrész mögül kinézve)

Gyűnnek, gyüdögélnek Déva vára felé,
Kömíves Kelemen őket észreuvé,
Megijede szörnyen, imádkozik vala:

*Kömíves Kelemen (fejét fogva megjelenik a vár féligkész falá-
nak tetején. A várfal ne legyen fél bábnagyságnál
nagyobb):*

Én Uram, Istenem, vidd é valahová!
Mind a négy pejlovam törje ki a lábát,
Vessen a hintómnak négy kereke szakát,
Csapjon le az útra tüzes istennyila,
Horkolva térjenek a lovaim vissza!

Második kőműves:

Gyönnek, gyüdögélnek, Déva vára felé,
Sem lovat, sem hintót sömmi baj nem lelé...

Kelemenné: (kis szünet után megjelenik a várfalrészsel ellenkező oldalon:)

Jónapot, jónapot, tizenkét kőmíjes,
Neked is jónapot, Kelemen kőmíjes!

Kőműves Kelemen:

Édes feleségem, néköd is jónapot!
Hát ide mé gyüttél, a veszedelmedre?
Szép gyöngén megfogunk, bédobunk a tűzbe.
Tizenkét kőmíjes azt a törvént tötte:
Kinek felesége hamarább jó ide.
Fogjuk meg szép gyöngén, dobjuk bé a tűzbe,
Annak gyöngé hamvát keverjük a mészbe,
Avval állítsuk meg magoss Déva várát,
Csak így nyerhessük el annak drága árát.

Kelemenné:

Várjatok, várjatok, tizenkét gyilkosok,
Amíg búcsút vöhessek asszony barátimtól,
Asszony barátimtól s szép kicsi fiamtól.
Mert a halottnak is hármat harangoznak,
Én árva fejemnek egyet sem kondítanak! *(Sírva el.)*

Regős:

Kelemenné asszon avval haza möne,
Eccő mindenkorra, hogy végbúcsút vönne,
Hogy végbúcsút vönne asszon barátitól,
Asszon barátitól s szép kicsi fiától.
Avval visszamöne Kőmíjes Kelemönné,
Sírva halatt magoss Déva vára felé.

(Kelemenné sírva jön, megfogják s a fal mögé hurcolják.)

Megfogják szép gyöngén, betövék a tűzbe,
Az ő gyöngé hamvát keverék a mészbe,
Avval állíták meg magoss Déva várát,
Csak így nyerheték meg annak drága árát.

(Az utolsó sorok alatt a bábuk eljátsszák a cselekményt. Lehet a várfal-díszlet feltolásával a vártalat is magasra növeszteni.)

III. KÉP.

SZIN: mint az I. képben, Kelemen kőművesék háza.

Kisfiú: (a ház előtt áll)

Kelemen: (ballag a ház felé)

Kisfiú: (örömmel)

Isten hozott haza, kedves édös apám!
Hó maradt, hó maradt az én édös anyám?

Kelemen:

Hadd é fiam, hadd é, haza jó estére.
(Kelemen bemegy a házba. Rövid szünet. Esteledik.)

Kisfiú:

Istenem, Istenem, este is eljőve,
Mégis édesanyám még haza nem jöve.
Apám, édesapám, mongya meg igazán,
(Kelemen bejön:)

Hogy ho van, hogy ho van az én édös anyám!

Kőműves Kelemen:

Hadd é, fiam, hadd é, haza jó reggére.

(Rövid szünet, mindketten bementek a házba vagy kimentek a színről.
Esetleg a szín elsötétítésével érzékeltethetjük is az éjtszaka elmúltát.)

Kisfiú: (kijön a házból vagy a színre jön)

Isteném, Isteném, röggel is eljőve,
Mégis édes anyám még haza nem jöve.
Apám, édesapám! mongya mög igazán,
Hogy ho van, hogy ho van az én édös anyám!

Kelemen: (a fiú szólításakor belépve)

Mönny é, fiam, mönny é, magoss Déva várra,
Ott van a te anyád, kőfalba van rakva.

IV. KÉP.

SZIN: Háttérben Déva-vára látszik vagy egyszerűen csak magas várfal-
díszlet oldalt.

Regős:

Elindula sírva Kelemenné fia,
Elindula sírva magoss Déva várra.
Háromszó kiátá magoss Déva várán:

Kisfiú: (a regős szavai alatt jön, majd a fal előtt kiáltva)

Anyám, édös anyám! szój bár egyet hozzáml

Kelemenné hangja:

Nem szólhatok fiam! mett a kőfal szorítt,
Eröss kövek közl vagyok bérakva itt!

Regős:

Szöve meghasad s a föld is alatta,
S az ő kicsl fia oda beléhulla!

(Dörgésszerű zaj. Kisfiú feltartott kezekkel eltűnik, mintha a föld nyelte volna el valóban. Hatásos, ha a várfaldiszlet is kettényílik.)

(F ü g g ö n y.)

MI BAJ ANGYALOM?

Vidám népballada felnőtteknek. Bábjátékra feldolgozta: GRAF ERNŐ.

S Z E R E P L Ő K :

Férj (magyar ruhában, gatyá, ing, szűr vagy suba).
Feleség (ráncos szoknya, fehér gallérral, pruszlik, kötény).

Kellékek: seprő, fehér köpeny piros gallérral, 3 lófej kartonra festve.

SZIN: Udvar. Oldalt tornácos ház. A ház vagy kerítés mellett „benéz” három lófej. A tornádíszletre akasztva a köpönyegek.

Férj: (jön a házzal ellenkező oldalról)

Gyüvök haza, házam táján ott vagyon látom,
Egynéhány ló megnyergelve, egy, kettő, három;
Mondjad, édes feleségem!

Feleség: (kijön a házból)

Mi baj, angyalom?

Férj:

Mit keresnek itt e lovak, meg nem foghatom.

Feleség:

No, lássa az ember az oktondit! Ki lát itt lovakat?
Fejős tehenek azok, anyám küldte azokat.

(Söprögetni kezd.)

Férj: (fejcsóválva)

Fejős tehenek, megnyergelve?
Ó ég, ó ég, ó én szegény,
Megcsalatott férj vagyok én,
Mint más sokak is még!

(Tornác felé megy, észreveszi a köpönyegeket, visszafordul az asszonyhoz:)

Amint a tornácba lépek, kiakasztva látom,
Egynéhány fehér köpönyeg, egy, kettő, három.
Kedves feleségem, mondd csak...?

Feleség: (ártatlankodó kedvességgel)

Mi baj, angyalom?

Férj:

Mit keres itt e sok köpönyeg, meg nem foghatom?

Feleség:

No, lássa az ember az oktondit! Hol itt a sok köpönyeg?
Ágyterítők, szárítani raktam ki azokat!

Férj: *(csodálkozva)*

Ágyterítők!? Veres gallérral?!
Ó ég, ó ég, ó én szegény . . . stb.

(Fejcsóválva bemegy a házba, de azonnal visszafordul.)

Amint a házba betekinték, ott vala látom,
Egynéhány sarkantyús csizma, egy, kettő, három.
Mondjad, édes feleségem?

Feleség: *(abbahagyja a söprögetést)*

Mi baj, angyalom?

Férj:

Mit keresnek itt e csizmák, meg nem foghatom?

Feleség:

No, lássa az ember az oktondit! Ki lát itt csizmákat?
Tejes fazekak azok, anyám küldte azokat!

(Tovább söpröget.)

Férj:

Tejes fazék? Sarkantyúval?
Ó ég, ó ég, ó én szegény . . . stb.

(Fejcsóválva bemegy a házba, de azonnal újból megjelenik s szól az asszonyának:)

Amint a fogásra tekinték, ott vala látom,
Egynéhány kard felakasztva, egy, kettő, három.
Kedves feleségem, mondd csak?

Feleség: *(mint fent)*

Mi baj, angyalom?

Férj:

Mit keresnek itt e kardok, meg nem foghatom?

Feleség:

No, lássa az ember az oktondit! Ki lát itt kardokat?
Pecsenyesütők azok, anyám küldte azokat!

Férj:

Pecsenyesütők? Portupével?!
Ó ég, ó ég, ó én szegény . . . stb.

(Ismét bemegy a házba, de most tovább marad ott. Ezalatt az asszony az udvaron sepreget, illegeti magát, dalolgat.

Férj megjelenése után:)

Amint az ágyba tekinték, ott vala látom,
Egynéhány huszár katoná, számolom: három!
Mondd csak, édes feleségem?

Feleség: (még mindíg ártatlanul)
Mi baj, angyalom?

Férj:
Mit keresnek itt e katonák, meg nem foghatom?

Feleség:
No, lássa az ember az oktondit! Ki lát itt katonákat?
Szolgálólányok azok, anyám küldte azokat!

Férj:
Szolgálólányok! — pedrett bajusszal?
Ó ég, ó ég, ó én szegény... stb.
(*Bemegy a házba s bottal jön ki:*)
Somfabotom eléhozám, itt már az kell, látom.
Gyere, édes feleségem (ütni kezdi az asszonyt), egy,
kettő, három.

Feleség: (ijedten)
Ejnye, ugyan, mi lelt férjem?!

Férj: (ártatlanul, miközben üti az asszonyt)
Mi baj, angyalom?

Feleség:
Mire e nagy verekedés, meg nem foghatom.

Férj:
No lássa az ember az oktondit! Ki lát itt nagy verekedést?
Cirogatások ezek, szerelem szüli ezeket!

Asszony: (sírva)
Cirogatások, — somfabottal?
Ó ég, ó ég, ó én szegény,
Rászedett asszony vagyok én,
Mint más sokak is még!

(F ü g g ö n y.)

ANYA ÉS LEÁNYA.

Népköltési jelenet bábjátékra.

S Z E R E P L Ő K :

Asszony.   Leány.
Legény (hangja kívülről).

Kellék: bokréta.

SZIN: Szoba, ablakkal.

Leány: (kinéz az ablakon)

Szépen ragyog az estéli csillag,
Az én babám ablak alatt ballag.
Édesanyám, eresszen ki hozzája,
Gyenge szívem majd meghasad utána.

Legény hangja kívülről:

Kedves rózsám, gyere ablakodra,
Hadd adjak egy csókot ajakodra.
Ezer búval van életem tele,
Egyszerre mind elfelejtem bele.

Leány:

Hallja anyám, milyen szépen hí ki.
Bokrétát is kötöttem már néki.
Úgy illik ez kerek kalapjára,
Mint a csókja az én ajakamra.

Asszony:

Édes lányom, gyenge vagy szeretni.
Még ráérsz te főkötőt viselni.
Hidd: a lánynak addig ér világa,
Míg a legény sírva jár utána.

Legény hangja kívülről:

Kedves rózsám, én tiéd, te enyém,
Megesküszünk húsvét ünnepén!
Hidd el nekem, jobb leszek én hozzád,
Mint tulajdon kedves édesanyádl

Asszony:

Kislányom, ne higgy a legénynek,
Addig szeret, míg nem mond övének,
Mert ha egyszer fejed bekötötte,
Veréssel kezdődik szeretete.

Leány:

Hiszen apám kendet is megverte,
De azért kend nagyon is szerette.
Ha kend megvolt, én is csak megleszek,
Bármit mond is, én az övé leszek!

(Kiszalad a legényhez.)

(Ha a színpad elválasztható, megoldható úgy is, hogy a legény is a színen szerepeljen. Természetes, ez a jelenet előadható élő, felöltött szereplőkkel is.)

HÁRY ELFOGJA NAPOLEONT

Garay János „Az Obsitos” után,

S Z E R E P L Ő K :

Háry János (vitézfigura).
A potrohos bíró (gazdafigura).
A furfangos író (legényalak).
Napoleon (háromszögletű kalappal).
Maria Lujza (királynői koronával).

Bemondó: (Ez lehet az író alakja is vagy más figura a függöny előtt.)

Hárman valának együtt: a potrohos bíró,
Egy obsitos vitész s a furfangos író;
A többi asztaloknál együtt és szanaszét
Vidám parasztleányok itták a hegy levét.
Ott ültek, iddogáltak vecsernye óta már
Keringett és fel is dőlt a bujdosó pohár;
Mátyás király sem nyert több éljent a Dunán,
Mint amennyit Háry János, az obsitos magán.
De hogy mi történt, azt lássák kigyelmetek,
Nagyok, kicsinyek, itt legyen figyelmetek!
Háry János vitész tetteit látjátok itt,
Hallom már hódolóinak kemény tapsait...
(E bevezetés el is maradhat.)

I. KÉP.

(Középen asztal, rajta poharak. Szembe a nézőközönséggel Háry, jobbról-balról a bíró és az író. Nagy taps és éljenzés.)

Háry: (kezét feltartva)

Szűnjön már e nagy zaj, ez éljen-háború,

Író: (huncutul)

Ily obsitosnak párját nem látta hat falu.

Bíró: (csodálkozva)

Szemem és szám elállott merész beszédein.

Háry: (főlényesen)

Ország-világ csodálja vitéz tetteim!
És ármádiákat vertem széjjel egymagam;
És túl jártam a nagy Óperencián — magam,
Ott tatár fejekkel sátramát körülakám,
S a világ végénél a lábamat lelőgátám . . .!

Író: (nagyot tüsszent rá)

Háry:

De ez mind csak semmi . . .

Író: (közbevág)

. . . szokás ezt mondani!

Háry: (főlfortyanva)

Tán hazudtam, azt akarja ezzel mondani?

Bíró: (csitítólag)

Mit, hogy mindez csak semmi? A soknál is sokabb!
Igyunk, komám egy nagyot, hisz bírja még a csap!
(*Isznak.*)

Író: (ugratva)

Nem hazudott, igazat szóla kend, — ebadta!
Inkább az a baj, hogy a legjavát elhagyta!
Kendtek még mitsem tudnak, ha egyet el nem mond:
Hogyan fogá el bátyó a nagy Napoleont!

Bíró: (csodálkozva)

A franciák királyát? A nagy Napoleont?!
A hős császárt? Ugyan már, kigyelmed mit nem mond?!

Háry: (kicsinylőleg)

Hát igaz, hogy nagy ő, de nem a magyarok között,
Kiváltképen pedig nem a magyar huszár előtt!
Hol volt, hol nem volt, bizonynal már meg nem
ímondhatom,
Kétszázezer vitézzel jött ránk Napoleon.
Mi tán mindössze százan vagy kétszázan valánk,
Mind nyalka, fess huszárok, mind tűz és annyi láng!

Íródeák: (ugratva)

Kétszázezernek ellen, kétszáz, az angyalát!

Háry: (a bíróhoz)

Mit gondol kend, bíró úr, ki adta meg torát?

Bíró:

Hát ki? Megfelelek én, ha engem kérdőzött:
Csak volt a kapitányban ész, és nem ütközött?!

Háry:

Volt ám, de volt kurázs is, komék, és mekkora?
Megütközénk biz, — és hogy! — azt látta vón maga!
Magam valék az első, ki közbevágtaték,
Hullott a franciája, mint hull a fő, a jég!
A Nap megállt fölöttünk bámulni a csodát:
Kétszázezeret hogy vert meg kétszáz, az angyalát!

SZINVÁLTOZÁS: eltűnnek a többi szereplők és az asztal, csak Háry áll egymagában a színen, kifelé mutatva, mialatt erdő-háttér változás is van.

Háry:

Futnak már a francok, mint szélben a katáng...
Hát irmagnak egypárat mégis csak meghagyánk!
De a futóknak közte erre jó a vezér...
Aranycsizmába a lába, fut ám ő, mint a szél...

Napoleon: *(beszalad lihegve, megáll a színen, észreveszi Háryt, fut tovább kifelé.)*

Háry: *(kihúzza magát)*

Hogy én mily vitéz vagyok, azt most megmutatom.
Hiába is szalad kend, én már csak elfogom.

(Kiszalad Napoleon után. Kisvártatva Napoleon újra beszalad, nyomában Háry és még a színen elfogja Napoleont.)

Háry:

Az angyalát! Most látom, kit csíptem én nyakon.
Valld be hát, ugye, hogy te vagy a Napoleon!?

Napoleon:

Való, ami való, hős vitéz, hogy az vagyok.
Csak életemnek kegyelmezz, adós nem maradok!
Kérj tőlem, ami tetszik, vitéz magyar legény.
A franciák császára kincsekben sem szegény!

Háry: *(összeköti Napoleon kezeit, felháborodottan)*

Az angyalát! Uram, mit gondolsz, nem addig a!
Jössz te a kapitányhoz, lánchordta francia!
Arra van a táborunk, arra gyerünk tehát! *(kifelé mutat)*

Napoleon:

Irigyelnek majd társaid s büszkék lesznek rád!
(Indul, de Háry megállítja a császárt:)

Háry:

Megálljunk csak császárom: hintó közelg amott,
Úgy látom, éppen erre tart . . .

Napoleon:

... Tán csak nem hirt hozott?

Háry:

A hatlovas hintóban egy úriasszony ül...
Aranytól és gyémánttól ruhája nehezül.
Most kiszállt, vajh ki lehet? ...

Napoleon: (felkiált)

... Ó, Jézus, Mária!
Hisz ez a feleségem, Mária Lujza!

Mária Lujza: (belép)

Igy kell-e téged látnom, ó nagy Napoleon,
Én nagyfelségű férjem, kegyetlen láncokon?
S ki vagy te jó vitézem, ki ötet elfogád?

Háry:

Nevem vitéz Johannes Háry — az angyalát!

Mária Lujza:

Halld, amit én tenéked itt mondok, jó vitéz!
Királynői szómmal kérlek, hogy szemembe nézz.
Te oly vitézi tettet követtél itten el,
Minőt még egy magyar sem, mely nagy díjt érdemel.
Ha te őt elbocsátod, ígéretet teszünk:
Hogy holtom — s holtodiglan enyém — tied leszünk!

Háry:

Az angyalát! Császárnőm, felséges asszonyom,
Tudom, mi a becsület: legyen szabad rabom!
Szép asszonyért, szép lányért, az igaz vitéz,
Tüzet, vizet kiállni, pokolba menni kész.
Vitéz Johannes Háry, igaz magyar nevem,
Szabad hát a császár úr! — itt van reá kezem!

(Tüsszentés!)

(Paroláznak, közben színváltás: Napoleon és Mária Lujza eltűnnek, az erdőháttér is lehullik és újból az első jelenetek kocsmal szobájában vagyunk: Háry, a bíró és az író.)

Háry:

Hát így volt...! És a császár legott elvágtatott,
De két kezembe két szép aranyórát nyomott.

(A diák nagyot tüsszent!)

Az egyikét, gondoltam, kapitányomnak adom,
A másikat később elkérte hadnagyom.
Az angyalát! Csak egyet tartottam volna meg,
Mert most el is hihetik, nem is kigyelmetek.

Íródeák:

Elhisszük mi mindnyájan, 'ugye, kend is bíró?

Bíró:

Szebben mondta, mint valami furfangos író!

Háry:

Hej, mily nagyon szép volt... Csakhát biz rég volt!

Íródeák:

Nincs oly vitéz a földön, mint Háry János volt!

(S tüszent egy nagyot!)

(F ü g g ö n y.)

(Előadható élő szereplőkkel is, színpadon vagy tábortűznél.)

HÁRY LÁTOGATÁSA A CSÁSZÁRNÁL

GRAF ERNŐ bábjáték-feldolgozása, Garay János: „Az obsitos” után.

S Z E R E P L Ő K :

Háry János (vitéz-figura)	Királyné
Bíró (gazda-figura)	2 gyermek
Íródeák (legényalak)	Szolga
Király	

Kellékek: Asztal, kupákkal. Pénz. Csutora. Tarsoly (tarisznya). Zsák pénz.

Előjáróban a diák vagy más figura elmondhatja a Háry I. (Napoleon elfogatása) elé írt sorokat, de ez el is maradhat.

I. KÉP.

(A szín közepén asztal, szemben Háry, jobbról, balról a bíró és a diák. Az asztalon borosüveg, fakupák, néha iszogatnak.)

Diák: Nagy derék vitéz kend, vitéz Háry János,
A sereg kend nélkül, bizony, hogy hiányos.

Bíró: Hej, sokat beszélt el; sok vitéz dologról,
Amit ember nem hall, hetvenhét országról.

Diák: Elbeszélte nekünk: Franciaországban,
A tengermek partján, hogy járt Pádovában.

Háry: Láttam ott a partján, egy óriási rákot,
Ollójával felvett egy lovas kozákot!

Diák: És midőn bejárta szép Tirolországot?

Háry: A stájer hegyekben oly magasra hágtam,
Fejemet a Napba, csaknem belevágtam! (*A diák tüsszent.*)
Hogy hajam a Napnak lángja meg ne kapja,

Diák: (*közbevág*) A hegyet végiglen csak hason mászhatta?!

Háry: Máskor, Mantovában, kedvre táborozván,
Hétfejű sárkánnyal vívtam, mint oroszlán.

Bíró: És ki tudná végét, s ki tudna mindent,
Vitéz Háry János, hej, de nagy vitéz kend!

Diák: De ha még ezerszer oly vitézlő volna,
Mind amekkorának tudja kendet Tolna,
Azt nem engedjük meg, ily jó kedvben lévén,
Hogy ne mondhatnók el a vidám tor végén:
Mint s hogyan járt el kend Bécsnek városában,
Király Öfelsége látogatásában.

Háry: (mesélni kezd)

Wienbe, mármint Bécsbe, hát nó, hébe-hóba,
Kedvem szottyant menni kis látogatóba.
Sok barátom él ott, s nem egy generális,
Sőt valót beszélve, maga a király is. *(A diák tüsszent!)*
Kinek öfelségét a halál torkából,
Én mentettem meg, nem messze Padovától.
Mentem, mendegéltem — vagy mit is beszélék?
Gyors fakóm vitt hátán, mint igaz, hogy élek.
Hej, ha élne, most sem látná senki párját!
S mint a szél, elértem rajta Bécsnek várát.
És, hogy a hajnalnal a városba értem,
A király házára, mindjárt ráismertem.
Kétféjű sasáról, mely a háztetőn ül
S mindennap egy tulkot költ el egy ebédül.

(Diák tüsszent!)

Ott fakó lovamról kényesen leszöktem,
A sövény fájához, mint illik, kötöttem.
Magam végigmentem az isterászakot,
Egytül-egyig ismert, régi jó barátot.
Végre eljutottam a tornác végére,
Kezem egy ajtónak tevém kilincsére.
Vasból volt az ajtó, de nem nyílt szobába,
Szép fehér ezüsből másik nyílt nyomába.
Az ezüst után, a harmadikba buktam,
Tiszta színaranyból; ott be is nyitottam.
Hát nem is, hogy én, de amint rám tekinté,
Maga öfelsége szólt s magához inte. *(Diák tüsszent!)*

SZINVALTOZÁS: A diák és a bíró eltűnik, helyettük a király tűnik fel az asztalnál. Lehet díszesebb trónteremféle, de díszlet nélkül is megoldható.

Király: (Háry elé megy, kezétfognak, örömmel:)

Isten hozta, kendet, régi jó barátom,
Nos, hogy állunk? — Egész frissen, amint látom.

Háry: Istennek legyen hála, csak megvagyok még!
Még a régi bőrben, mint láthatja, felség!

Jö fakóm is, no az, melyen őfelségét
Egykor megmentettem, — járja — de a végét!

Király: Hát ugyan hol hagyta, a szegényt?

Háry: . . . Kapuban!

Király: (tapsol, megjelenik egy szolga)

Szolga: (jön)

Király: Istállóba vele! Parádés lovammal,
Egy azon jászolból kapjon eleséget,
Mégpedig aranyból! — küldjed a cselédet!
(*Int a szolgának, szolga el. Háryhoz:*)

Szolga: (El.)

Király: Hát te már ettél-e? — kérdezem jószággal.

Háry: Nem bizony még, felség! kérem átossággal!

Király: Semmi, no, csak ülj le!

Háry: (leül) Köszönöm . . ., leültem!

Király: Van még vacsoráról egy darabka sültöm,
Az asztal fiából, mindjárt ki is veszem.
Egy fehér cipóval, im elibéd teszem. (Megteszi.)

Háry: Köszönöm jószágát, felséges királyom,
Az első falatot éltére kívánom!

Király: Egy kis itókát is szerzünk a kamrából. (Kiszól.)
Van-e még, hej, anyjuk, a sligovicából!

Királyné: (megjelenik)
Nincs bizony felséges férjem és királyom,
Most kapá utolsó kortyát, a lakájom!

Háry: (meghajolva) Hódolat, királyné!

Királyné: (kézcsókra nyújtja kezét!) Udvözlöm, Háry!

Háry: (Kézet csókol a királynénak!)

Király: (Pénzt ad a királynénak!)

. . . Hát,
Itt a pénz, küldjön a bótba egy gárdistát!

Királyné: (El.)

Király: Egyél, fiam, Háry! Örülök, hogy látlak,
Bármikor jössz erre, én szívesen várlak.

Szolga: (Csutorát hoz be, leteszi az asztalra!)

Háry: (csodálkozva) Ejnye, az angyalát! Látszik, nem hiába,
Hogy királynak hozta, gyorsan járt a lába.

Szolga: Mondtam a bótosnak, hogy királynak méri,
Finom lesz, remélem, a pénzt, hogy megéri. (El.)

Király: (Háryhoz)

Köszolja hát kend meg, itt van a csutorám!
(*Nyujtja Hárynak a csutorát.*)

Háry: Felséges királyom, csak majd kelmed után.

*Király: (iszik) Fínom ez, mondhatom, nekem nagyon ízlik.
Királyi torkomhoz éppen ilyen illik.*

*Háry: Szabadjon hát innom, tán nekem is csúszik.
(Iszik, majd vidáman a hasát tapogatva:)
A hús a hasamba, már vidáman úszik.
(Kívülről zaj, kiabálás hallatszik!)*

*Király: De odakint látom, oly sikoltozás van,
Mint mikor két tábor van hadakozásban.*

*Háry: (kitekint) A királyúrfik! Most látom csak őket,
Cifra tarsolyomért összeverekedtek.
(Beront két gyerek, egy tarsolyt cibálva.)*

*Király: Ejnye, már gyerekek, mindjárt, hogy kikaptok!
Hát ki van a háznál, hogy ti hajbakaptok!
Hát az angyalát is, vitéz Háry bácsit
Egy sem látja? Mindjárt parolát és pácsit!*

*Háry: (parolázik a gyerekekkel)
Mióta nem láttam, ejnye, hogy megnöttek...
Látom, hogy tisztára apjokra ütöttek.
(A gyerekekhez, miközben átveszi a tarsolyt.)
Nohát, majd benyúlok cifra tarsolyomba... (benyúl)
Itt van már, megvan már... kaptok krajcárt nyomban!*

*Király: Nem, barátom, ezt nem engedem neked meg,
Tartsd meg magadnak, pénz nem való gyereknek!
Pénzre több szükséged van neked, vitézem,
Krajcárodát inkább ananyával tetézem.
Van itt egy zsák arany, éppen ezer tallér,
Ne mondd, hogy királyod, nem derék gavallér.
(Sarokból pénzeszsákot hoz elő és Hárynak adja.)*

SZINVALTOZÁS: Újból az első kép. Ha nem tudunk gyors színváltozást: függöny. Amikor a függöny újból felmegy, a diák éppen nagyot tüszsent.

*Háry: Hát, így történt éppen, amint, elmondottam,
A pénzeszsákot persze, nyakba akasztottam.
Szépen megköszöntem, aztán elbúcsúztam,
Jóllakott fakómat, aklából kihoztam.
S a királyi abrak, nem is volt hiába,
Mert alig került be huszonnégy órába,*

Bécsből itthon voltam, mint egy kész' gavallér.
Mert a pénz ezüst volt, s mint megannyi tallér.
Tallér, az angyalát! Mégpedig lázsiás!
Hej, hogy elfogyának, mint ezernyi sok más...!
De azért az Isten tartsa meg királyom,
Sohse lesz nékem több, olyan jó barátom!

Diák: (Nagyot tüsszent!)

(F ü g g ö n y.)

MEGJEGYZÉS: E daraboknál a szöveggel nem kell sietni, s az utasítás minden mozdulatát jól meg kell játszani. Ehhez alkalmazkodják a hangsúlyosan előadott szöveg, amely itt lényeges: tehát szószerint mondandó!

MÁTYÁS ANYJA

Arany János után bábjátékra feldolgozta: GRAF ERNŐ.

S Z E R E P L Ő K:

Szilágyi Erzsébet
Ispán

I. szolga
II. szolga

Kellékek: 1 levél fekete pecséttel, 1 levél piros pecséttel, 1 fekete holló
(kartonból vagy' tollból.)

Szilágyi Erzsébet: (a szín hátsó részén, asztal mögött ír)

Ispán: (előtérben áll)

Szilágyi Erzsébet levelét most írja,
Szerelmes könnyével azt is telesírja.
Fiának a levél Prága városába,
Örömhírt viszen a szomorú fogságba.

Szilágyi Erzsébet: (írva)

Gyermequem! Ne mozdulj Prága városából,
Kiveszlek, kiváltlak a nehéz rabságból.
Arannyal, ezüsttel megfizetek érted,
Szívemen hordom én a te hazatérted.
Ne mozdulj, ne indulj, én egyetlen árvám!
Ki lesz az én fiam, ha megejt az ármány!
(Felkel, előbbre jön, az ispánhoz:)
Adassék e levél Hunyadi Mátyásnak.
Tulajdon kezébe, senkinek se másnak!
(Visszamegy az asztalhoz, lepecsételi)
Fekete viaszból nyomok rá pecsétet!

Ispán: (kinéz, behívja a cselédeket)

Ajtódnál várnak az udvari cselédek!

Szilágyi Erzsébet: (előlép)

Ki viszi hamarább levelem Prágába?
Száz arany, meg a ló, teste fáradságal!

I. szolga: (előlép)

Viszem én, viszem én, hét nap elegendő!

Szilágyi Erzsébet:

Szerelmes szívemnek, hét egész esztendő!

II. szolga: (elkesen)

Viszem én, hozom én, válaszát három nap!

Szilágyi Erzsébet:

Szerelmes szívemnek három egész hónap!

Ispán: (sóhajtvá)

Istenem, Istenem, mért nem adál szárnyat,
Hogy utolérhetném az anyai vágyat.

I. szolga: (felmutat)

Ahol jön, ahol jön, egy fekete holló...

Ispán:

Hunyadi pajzsán ül ahhoz hasonló.
(*A fekete hollót a színen cérnán átlendítjük!*)

I. szolga: (ijedten) Lecsapott...

II. szolga: ...lecsapott fekete szélvészéből...

Ispán:

Kikapá levelet az anyai kézből.

Szilágyi Erzsébet: (sírva, sikoltva)

Hamar a madarat! El kell venni tőle!

Ispán: (jelenti)

Szalad a sokaság, nyomban, hogy lelője!

(Az ispán, a cselédek kiszaladnak, más figurák is átszaladhatnak a színen. Hunyadiné az asztalhoz megy és sírva ráborul. A szín elsötétül, majd 12 óraütés hallik. Közben megjelenik a színen az)

Ispán: (jelenti)

Madarat, nem egyet, százat is meglőttek...

Szilágyi Erzsébet: (kérdi)

Híre sincs...?

Ispán: (fejét rázva)

...nyoma sincs a levélvivőnek!
Napestig az erdön üzettem: — hiába! (*Kopogás.*)

Szilágyi Erzsébet:

Úgy hallom, kopognak...

Ispán: (az ablakra mutat)

...ott, az ablakába!

Szilágyi Erzsébet:

Ki kopog, mi kopog?

Ispán:

... egy fekete holló.

(miközben megjelenik a holló, szájában a piros pecsétetes levéllel:)

Szilágyi Erzsébet:

Nála még a levél?... vagy ahhoz hasonló.

(Odamegy, kiveszi a holló szájából a levelet, örömmel:)

Piros a pecsétje, finom a hajtása,

Ó áldott, ó áldott a keze írása!

(F ü g g ö n y.)

TETEMREHIVÁS

Arany János balladája. Bábjátékra feldolgozta: GRAF ERNŐ.

S Z E R E P L Ő K :

Öreg Bárczy	Két alabárdos
Bárczyné	Két vitéz
Bárczy Benő húga	Öreg szolga
Kund Abigél	Gyermek.

Kellékek: Egy kitömött bábu a ravatalon. Kis tör. (Fából faragva, ezüst-papírral bevonva.)

(A fentiek közül csak négy beszélő van: Öreg Bárczy, Kund Abigél és a két alabárdos. A színen sincs több egyszerre négy szereplőnél. Így két játékos, nyolc fejjel — némi ruhacserével — megoldhatja.)

SZIN: Egyszínű sötét háttér, előtérben kis ravatal.

I. alabárdos: (Jön társával, magyarázólag a ravatalra mutatva:)

A radványi sötét erdőben, halva találták Bárczy Benőt.

II. alabárdos: (csodálkozva és ijedten)

Hosszú, hegyes tör ifjú szívében.

I. alabárdos:

Ime, bizonyság Isten előtt: gyilkos erőszak ölte meg őt!

II. alabárdos:

Kastélyába hozatta fel atyja, itt letevék a hús palotán.

I. alabárdos:

Ki se terített, meg se mosatja: vérben, ahogy volt,
Nap nap után hever egyszerű ravatalán.

Öreg Bárczy: (jön, az alabárdoshoz)

Álljon ott őrzeni négy alabárdos:
Lélek az ajtón se be, se ki! . . .

I. alabárdos:

Hátha az anyja, a szép húga már most jönne siratni?

Öreg Bárczy:

Vissza neki. Jaj, ki paransom élve szegi!
Magam pecséttel hívom tetemre, kit szemre vesz ölyv-

ként sanda gyanú. Legyen a seb vérzése tanú.
Jöjjenek ellenségei, ha voltak!

II. alabárdos: (Elmegy.)

*Két ellenség: (Lehet a későbbi két vitéz, más ruhában. Egy-
másután belépnek és megállnak a ravatalnál.)*

I. alabárdos: (megnézi a ravatalt)

Hiába, nem indul sebe a holtak,
állva fejénél az, vagy emez. *(Mutat az ellenségekre.)*

Ellenségek: (Egyenkint elmennek.)

Öreg Bárczy:

Gyilkosa hát nem ez, újra nem ez...
Hát ki?... Bosszulatlan nem foly ez ősi vér;
Ide a gyilkost! Bárha pecsétem váddal
Az önnön szívemig ér: mindenki gyanús nekem, aki él!
Jöjjenek úgy hát ifjú baráti!

*Két vitéz: (Lehetnek az előbbi „ellenség” figurák vagy a II.
alabárdos más ruhában. A ravatalnál ők is megállnak.
Egyikük:)*

Fáj nekünk a hőst véribe látni s nem harc mezején
elomlania...

I. alabárdos: (újból megnézi a holtat)

Erre se vérezik Bárczy fia. *(Vitézek el.)*

Öreg Bárczy:

Jöjjön az udvar, apraja... nagyja...
Jöjjön elő Bárcz, a falu mind!...

*Öreg szolga és kisiú: (együtt belépnek, lehetnek többen is,
ha van figuránk és játékosunk. Megállnak a ravatalnál,
majd az öreg, az öreg Bárczyhoz fordulva mondja:)*

Megkönnyezetlen senki se hagyja, kedves urára, szánva
tekint.

I. alabárdos:

Nem fakad a seb könnyre megint. *(Szolga, fiú el.)*

Öreg Bárczy:

Jöjjön az anyjà, hajadon húga!
(Kintről sikoltás, sírás hallatszik!)

Bárczyné és leánya: (Be, sírva, zokogva a ravatalra borulnak!)

I. alabárdos:

Mindre nem érez, semmit a holt.
Marad a tört vér: — fekete folt. *(Bárczyné és leánya ki.)*

Őreg Bárczy:

Jöjjön utolszor szép szeretője,
Titkos arája, Kund Abigél!

Kund Abigél: *(Belép fehér ruhában, megáll a ravatalnál.)*

II. alabárdos: *(szintén belép Kund Abigél után)*

I. alabárdos: *(izgatottan jelenti)*

Sebből pirosan buzog a vér!

II. alabárdos:

Könnye se perdül, jaja se hallik,
Csak odakap, hol fészkel az agy!

Kund Abigél: *(mindazt némán csinálja, amit a II. alabárdos mond)*

I. alabárdos:

Iszonyú az, mi oda nyilallik! . . .
Döbbenet által a szív ere fagy.

Őreg Bárczy: *(dörögve)*

Lányom, ez ifjú gyilkosa vagy!

Kund Abigél:

Bárczy Benőt én meg nem öltem,
Tanúm az ég s minden seregi!
Hanem e tört, — én adtam neki.
Bírta szívem már hő szerelemre,
Tudhatta, köztünk nem vala gát:
Unszola mégis, szóval, igenre,
Mert ha nem: ő kivégzi magát.
Enyelgve adám a tört: Nosza hát!

(Kikapja a tört a sebből s magasra emelve sikoltva, dalolva táncolja körül a ravatalt, eszelősen:)

Egyszer volt egy leány,
Ki csak úgy játszott a legénnyel,
Mint macska szokott az gérrrel.

(F ü g g ö n y.)

(Igen hatásosan adható elő élő szereplőkkel is, színpadon vagy tábortűznél.)

PÁZMÁN LOVAG

Arany János víg balladája.

Bábjátékra feldolgozta: GRAF ERNŐ.

S Z E R E P L Ő K :

I. képen:

Pázmán lovag,
Éva, a felesége.

II. képen:

Király
Udvari bolond
Pázmán lovag

III. képen:

Király
Pázmán lovag
I. vitéz
II. vitéz

IV. képen:

Pázmán lovag
Éva, a felesége
I. szolga
II. szolga

Kellékek: 1 köpeny, kard, kulcs. Királyi korona, királyi palást. Két fekete csuklya, két dárda. Egy ajándékokkal teli kis láda.

I. KÉP.

SZIN: közömbös. Lehet egyszerű függöny vagy szoba.

Pázmán: (dúlva, fúlva, fel-alá jár, láthatólag készülődik; kardot köt.)

Éva: (besiet, meglepetten, kérdezősködve)

Hová férjem? Édes férjem? Ily korán? Ily éhgyomorral?
(Tapsol, kikiált.) Panni, Gunda, hol maradtok?

Egy-kettő a mézes borral! Menten itt lesz.

— Boldog Isten, még hajamba nem volt fésű,

Ha egy percig vár kigyelmed, lesz kalácsom, újsütetű.

Pázmán: (Nem felel, dúl, fúl, néha köhhent.)

Éva: (kinéz az ablakon)

Rossz idő van, édes apjuk! Nem tanácslom...

Hús a reggel! (Kifordul és köpenyt hoz.)

Menjen inkább köpönyeggel. (A köpennyel férje mögé áll, hogy feladja, de az bosszúsan tiltja és hátrább lép.

Éva leengedve a köpenyt:) Mire véljem, drága férjem?

Honnan e rossz kedve, már ma? Nem aludt jól, rosszul
ébredt? Kénye ellen volt a párna?
Én vetem fel két kezemmel, én puhítom minden este,
Csakhogy jól feküdjön drága teste.

Pázmán: (índul kifelé, az asszony ijedten utána szól)

Éva: Azt se mondja, Isten áldjon . . . Csókot adok, megálljon!..

*Pázmán: (Ellöki magától az asszonyt, visszalökdösi a színen át.)
Egyet mondok: Vissza kígyó! (Kilöki az asszonyt a színről,
ráfordítja a kulcsot a zárban, majd a kulcsot diadalmasan kiveszi és övébe dugja.) Így most már jó! (Elsiet.)*

(F ü g g ö n y.)

II. KÉP.

SZIN: Visegrádi királyi udvar. A király trónszéken ül, előtte az udvari
bólord áll és kitekint.

Bolond: Amott jó, a jó lovag, bús, haragos Pázmán.
Lépte alatt nyög a föld, csikorog a márvány.

Király: Ki dörömböl, ki csörömpöl?

Bolond: . . . Ismeri fölsége:
Kinek az a jó bora volt, s nyalka felesége!

Király: (felugrik) Nosza hamar, te bolond, ülj le ide, rikkancs!

Bolond: (ravaszul) Gondolom én, mi a baj, hol töri a bakancs!

Király: Légy te király, én meg egyszerű kíséret:
Mit te kiadsz, itt a szavam, álljon az ítélet!
(A király a bolond fejére teszi a koronát, ráadja palástját, és a továbbiakban a király szerepét a bolond játssza. Ha nem tudjuk a nyiltszíni öltözködést megoldani, a szereplők a ruhacsere idejére ki is mehetnek.)

Pázmán lovag: (belép, meghajol a királyi trón előtt)
Megkövetem a király fölséges személyét:
Nagy harag és nagy panasz nyomja szívem mélyét.
Nem vagyok én boros ember, bor nekem a bánat!
Megkövetem, ha szabadabb szóra nyitom számat.
Jöttek, uram, udvarodból, ifjú legények.

Bolond: (királynak öltözve a trónról)
Mi dolog ez? S idehaza maradtak a vének?

Pázmán: *(legyint)*

Nem az a baj, uram, király, más nekem a gondom,
Odajöttek vadászni, fiatalok, mondom . . .

Bolond: Vadasodat megrohanták? Tilalomba törtek?

Pázmán: Dehogy uram! Annyi van ott, vigye el az ördög.
Annyi a vad erdeimen, se szeri, se száma, —
De, ha szóhoz nem jutok, nem lesz vége máma.
Este magyar lakomán, szívet melegítünk,
A királyért, hazáért poharat üritünk . . .

Bolond: Teleítették magukat? Összeverekedtek?

Pázmán: Dehogy itták, dehogy itták. Szépen lefeküdtek.
Reggel, uram, indulnak, köszönik a szállást.

Bolond: S nem fizetik, ugye, bizony, a vacsorát, hálást?

Pázmán: Ugyan uram, fizetésért látni a vendéget!
Magyar ember nem teszi azt, tudja-e, fölséged!
Reggel, uram, valamennyi útnak eredt szépen,
De az egyik visszaoson, — ez a bajom éppen. —
Azt az egyet, uram, király — a radnai Szűzre! —
Megölöm! — ha ma jutok is a gyehenna tűzre!

Bolond: Nagyon illő a panasz, jó lovagom, Pázmán;
Ilyen eset még nem esett magyar ember házán:
Útnak ered a vendég, visszaoson egyik;
Azt az egyet megölöd, nagyon helyes eddig.

Pázmán: Átkozom is! . . . Nem vagyok én se bolond, se részeg:
Hogy valaki jő-megy, azért gyilkosa nem lézek;
De, mikor a küszöbön állt a feleségem, Éva . . .
Ezer átok! — megölöm, megölöm azt még ma!

Bolond: Nagyon okos a beszéd, jó lovagom Pázmán;
Hiba lenne, ha valahogy félremagyaroznám:
Feleséged a folyosón, — vagy küszöbön áll:
Pedig, ugye, ritka eset volt ez eset nála?

Pázmán: Gyilkolom is! Uram, király, értse meg a szómat!
Elrabolá földi kincsem és mennybéli jómat . . .
Megcsókolta . . . Úgy segéljen! . . . Szemeim láttára!
Hej, hogy előbb nem tudák kapni paripára!

Bolond: Fejedelmi hitemre, — és e hit nem szellő —
Meglakol a vakmerő, a semmirekellő!
Tegyen a kard igazságot, vívjon veled szembe!
Hogy is hívják? A neve, nem jut már eszembe.

Pázmán: A nevét . . . azaz, hogy . . . azt nem tudom éppen,
De talán meglelem, felséged körébe . . .
(*Körülnéz, észreveszi a királyt, rámutatva diadallal:*)
Ez az, uram! Itt van, uram: kutya egye máját!

Bolond: Megmutatád lovag . . . (*félre a közönséghez*)
A magyarok királyát!

(F ü g g ö n y.)

III. KÉP.

SZIN: közömbös, maradhat a II. kép is vagy csak függöny.

Ha van megfelelő gárdánk, megoldható díszes várudvar-díszlettel, több szereplővel.

- I. vitéz:* Nézd csak komám, mennyi ember . . .
Úr, paraszt és szegényember!
- II. vitéz:* Gyűl Visegrád kandi népe,
Férfi és nő, agg és gyermek.
- I. vitéz:* Valami lesz a vár alján,
Hogy sorompót, sátort vernek.
- II. vitéz:* Viadal lesz, hős kiállítás,
Maradjunk hát itt, te pajtás!
- I. vitéz:* . . . Innét jó a kilátás . . .
Odaéghet most a rántás! (*Kürtszó, zaj kívülről.*)
- II. vitéz:* Jönnek már a jó vitézek, viadalra, harcra készek!
- I. vitéz:* Zárt sisakkal, két levente, megvívna most,
Szemtől-szembe!
(*Oldalt csuklyával leborított dárdás vitézek tűnnek fel, úgyhogy Pázmán hátrálva elsőnek érkezik a színpadra, a király követi, közben állandóan vívna.*)
- I. vitéz:* Félre, félre . . . pálya mérve . . .
- II. vitéz:* (*biztatva*) Fogd szorosán! Lándzsa szögbe!
- I. vitéz:* Dobog a föld, mintha nyögne.
- II. vitéz:* De lám, egyik összeroppan,
Pázmán bukik, szinte puffan.
(*Pázmán elbukik, a király hozzá lép:*)
- Király:* (*Pázmánhoz lép*) Talpra bajnok, semmi, semmi,
Túljutottál a veszélyen! (*leveszi csuklyáját!*)

I. vitéz: (felismeri) A király az... Éljen!

Mindketten: ... Éljen!

I. vitéz: (Pázmánra mutat, aki prűszkölve szintén leveszi csuklyáját.) Nézd, a harcfi hogyan hápog.

II. vitéz: Szavak helyett vére buggyan, s vérrel együtt három zápfog!

Király: (szánakozva) Isten engem úgy segítjen,

Nem akartam, jó levente!

Három ily fog, aranyt érő! És még bírta volna, nemde?

Három ily fog, úgy sajnálom,

Nem mondhatom ki eléggé.

Jó szerencse, ha ezúttal közte nincs a bölcseség!

De, hogy íme, jó tanácssal fűszerezem e kis tréfát,

Máskor ülj honn, ha bajod nincs

És becsüld meg jobban Évát!

De hogy a jó tanácsban,

Kalácsban se legyek im adósod:

Három fogért: — három falu: Som, Somogy s Pósa

Legyen jussod!

(F ü g g ö n y.)

IV. KÉP.

SZIN: Pázmán otthona, mint az I. képben.

I. szolgál: (bejön, jelenti)

Nem lesz többé úrnőnk árván!

Jön már haza urunk, Pázmán! (Meghajol és el.)

Éva: (örvendezve)

Jaj Istenem, csakhogy jön már! (kitekint az ablakon)

Vígan kocog haza Pázmán!

I. szolgál: (Társával egy ládát hoz be, amit letesznek az úrnő elé:)

Tarsolyában kutya bőre s vásárfia jön előre.

II. szolgál: Ajándékkal telt e láda...!

Éva: (megkönnyebbülten) Elmúltott hát minden vádja!

Pázmán: (belép. Éva hozzá fut és átöleli.)

Éva: Jaj, Istenem, csakhogy látom!

Úgy jó nekem, mint egy álom!

Pázmán: Tartsa Isten, jó királyom!

(F ü g g ö n y.)

Hatásosan adható elő élő, felnőtt szereplőkkel is, színpadon vagy tábortűznél.

Bábszínpadon feltétlenül korhű, stílusos ruhában adjuk elő.

HÁROM NÉPDALFELDOLGOZÁS BÁBJÁTÉKRA.

Közli: GRAF ERNŐ.

Igen hatásosan adhatók elő bábjátékkal dramatizált népdalok is. Ezek közül közlünk mutatónba néhányat. Egyik-másika közismert, de tapasztalatom szerint annál nagyobb a hatás, minél többen énekelnek együtt a szereplőkkel a dalt. Az ismeretleneket viszont így taníthatjuk meg a hallgatósággal.

ESTE VAN MÁR...

(Az ének kótája megtalálható Kodály: Iskolai énekgyűjtemény, I. kötet. 296. ének vagy a III. o. Szo-Mi füzetben.)

S Z E R E P L Ő K :

Boltos   Róza (leányalak)
Pista (legény)

Kellékek: pult, asztalka, kis lámpa, óralap kartonból, piros szalagocskák.

SZIN: Bolt. A színpad háttérére egy nagy, kartonra festett nyolcat mutató óralapot tűzünk. A szín egyik oldalán pultforma, odébb asztal. Felülről kis lámpát lógassunk a színre. Ez lehet kis viharlámpa, zseblámpakörte kis zöld ernyővel vagy más hasonló megoldás. Megfelel az is, ha a pultra egy rajzlapból kivágott lámpaformát állítunk, ami mögé zseblámpát vagy kis olvasólámpát szerelünk.

Amikor a függöny felmegy, csak a boltos van a színen. Az ének szövegére ő mutatja a lámpát, órát, ő méri a pántlikát. A többi szereplő is az ének szövegét játssza csak el.

Boltos: Este van már, nyolc óra. Ég a lámpa a boltba,
Sallárom, sallárom, ég a lámpa a boltba.
Ott mérik a pántlikát, piros színű pántlikát,
Sallárom, sallárom, piros színű pántlikát.

Pista: (Jön, a szöveg szerint szalagot méret és az asztalra, —
ha az nincs — pultra teszi:)
Jakuts Pista méreti, az asztalra leteszi.
Sallárom, sallárom, az asztalra leteszi.

Róza: (Jön és az előre elkészített kis szalagot gombostűvel a hajába tűzi Jakuts Pista segítségével.)

Bíró Róza felveszi, a hajába biggyeszti,
Sallárom, sallárom, a hajába biggyeszti.

*Pista: Biggyeszd Róza, nem bánom, úgysis te lész a párom,
Sallárom, sallárom, úgysis te lész a párom.*

(A leány- és legényfigura az 5. versszak alatt már összeölelkezve csárdást táncolhat. Természetesen az ének hangszerrel — furulya, szájharmonika, zongora stb. — is kísérhető. A kis jelenet az ének ismétlésére tánccal ér véget.)

(F ü g g ö n y.)

FALU VÉGÉN...

Kótája megtalálható az Énekes ABC-ben.

S Z E R E P L Ő K :

Jancsi (legényalak)

Asszony

Julcsa (leányalak)

Kellékek: kis sült pogácsa egy kis játéktányérkán.

SZIN: Lehet egyszerű függöny vagy levegőhátter, oldalt ház.

Legény: (Jön, mutatja és énekl):

1. Falu végén van egy ház,

Falu végén, ujidrom-fidrom, gálica szikszom, van egy ház.

Asszony: (kijön a házból, énekl)

2. Abban lakik egy asszony,

Abban lakik, ujidrom-fidrom, gálica szikszom, egy asszony.

Jancsi: (énekl)

3. Van annak egy szép lánya, *(Julcsa megjelenik)*

Van annak egy ujidrom-fidrom, gálica szikszom, szép lánya.

Julcsa vagy az asszony:

4. Julcsa annak a neve,

Julcsa annak, ujidrom-fidrom, gálica szikszom, a neve.

Jancsi:

5. Sütött Julcsa pogácsát. *(Julcsa kimegy és behozza)*

Sütött Julcsa, ujidrom-fidrom, gálica szikszom, pogácsát.

Asszony vagy Julcsa:

6. A Jancsinak odaadta, *(Julcsa odaadja a pogácsát)*

A Jancsinak, ujidrom-fidrom, gálica szikszom, odaadta.

Jancsi:

7. A Jancsi azt megette, *(Jancsi elfordul és megeszi)*

A Jancsi azt, ujidrom-fidrom, gálica szikszom, megette.

Asszony:

8. A hideg is kilelte,

A hideg is, ujdrom-fidrom, gálica szikszom, kilelte.

Jancsi: (az ének utolsó versszakára hideglenül vonaglik, jaiját, nyög, hasát fogja, miközben gyorsan:)

(F ü g g ö n y.)

ÖSSZEGYŰLTEK...

(Kodály: Iskolai énekgyűjtemény, I. kötet. 175. dal.)

S Z E R E P L Ő K :

3—4 leány

Kutya

Kellékek: asztalka, tálka, gombóc forma.

SZIN: Közömbös; függöny vagy szoba. Középen asztal.

(Ugyeljünk arra, hogy az egész játék mozgalmas legyen. A dal első szövegére beszaladnak a lányok, a színen sügnak, búgnak, majd kiszaladnak.)

1. Összegyültek, összegyültek az izsopi (újfalvi) lányok,
Hm, hm, ej, haj, az izsopi (újfalvi) lányok.

(A leányok beszaladnak. Egyik kis tálat hoz, másik gyúrotáblát, a harmadik kis zacskó lisztecskét, ami éppen van.)

2. Összeszedtek, összeszedtek egy marék lisztecskét.
Hm, hm, ej, haj, egy marék lisztecskét.

(A leányok valamennyien gyúrnak, dolgoznak az asztalnál.)

3. Meggyúrák azt, meggyúrák azt zsíros gombócának,
Hm, hm, ej, haj, zsíros gombócának.

(Belopózik a kutya. Lehet kartonfigura is, de jobb, ha kézrehúzható, amellyel ijeszthetjük, kergethetjük a leányokat, s felmászhattunk az asztalra.)

4. Odaméne, odaméne, a bíró kutyája,
Hm, hm, ej, haj, a bíró kutyája.

(A kutya felágaskodik az asztalra, megeszi a gombócokat, a leányok rikogatnak, kergetik a kutyát, de az morogva, ugatva a leányokat kergeti szét.)

5. Mind megevé, mind megevé, zsíros gombócáját,
Hm, hm, ej, haj, zsíros gombócáját.

(A leányok sírnak, rínak a szín két oldalán, a kutya szájnyalogatva és hasát simogatva távozik.)

6. Így lön vége, így lön vége, a leányi bálnak,
Hm, hm, ej, haj, a leányi bálnak.

(F ü g g ö n y.)

A fenti mintákra számos más dal is feldolgozható és előadható bábjátékkal. E módszerrel új, ismeretlen népdalokat is percek alatt megtaníthatunk a közönséggel, külön szövegtanítás nélkül.

MELYIKET A HÁROM KOZUL?

Az ismert novella alapján bábjátékra feldolgozta: GRAF ERNŐ.

S Z E R E P L Ő K :

Jancsi (nagyobb fiú)

Csizmádia

Pisti (kisebb fiú)

Nagyságos úr

Juliska (nagyobb leány)

Kellékek: Cipő vagy csizma, kalapács, seprő, ezerbankós.

SZIN: Lehet szobarészlet vagy csak függönyhátter. Mikor a függöny felmegy, Jancsi és Pisti cipőcskét kalapálgatnak, Juliska söpröget.

Jancsi: Dolgozzunk csak szorgalmasan, Pistukám! Mire megjön édesapánk, legyen kész ez a cipő.

Pista: Aztán úgyis abbahagyjuk a munkát, mert apánk valami ünnepet említett.

Juliska: Jó is lesz, ha siettek, mert szeretnék szépen kitakarítani, mire megjön édesapánk!

Jancsi: Juliska, te vagy a mi kismamánk, mióta szegény jó édesanyánk meghalt.

Juliska: (szomorúan) Szegény, jó édesanyánk! Igyekszem nagyon, hogy én is olyan legyek, mint amilyen ő volt.

Pista: Készen is vagyok már!

Jancsi: Mutasd csak, hogyan csináltad?

Juliska: (odamegy, ő is nézi) Egész szép lett!

Jancsi: Bizony, ilyen kisfiútól gyönyörű. Édesapánk is bizonyára nagyon örül majd, ha meglátja.

Juliska: Siess, te is Jancsi, hadd söpörjek!

Jancsi: Éppen készen lettem én is! Megyek is, megnézem, jön-e már édesapánk!

Pista: Én is veled megyek!

Juliska: Jó, csak menjetek, addig én kisöprögetek! (Dúdolgatva söpröget.)

(A fiúk itt csak azért mennek ki, hogy ha csak két személy játszik, egy U-alakú botra ültetve mindkét figurát egy kézzel húzhatjuk vissza, így négy kéz eljátszhatja az öt szerepet.)

Csizmadia: (belép a két fiával)

Juliska: Kezét csokolom, édesapám!

Csizmadia: Jó estét, leánykám, látom, nagyon szorgalmasak voltatok!

Juliska: Bizony, igyekeztünk, hogy mire édesapánk megjön, minden rendben legyen. A fiúk elvégezték a munkát, én meg kisöpörtem!

Csizmadia: (kezébe veszi az egyik kis cipőt) No, lám csak, a Pisti gyerek milyen ügyes! Nagyszerűen rászégezte a foltot a szomszédasszony cipőjére! Megdícsérlek érte, fiam! Ennek igazán örülök, hogy így segítettetek, mert ma este nincs már semmiféle munkának helye. Ma este csak örülni szabad!

Pisti: Miért édesapám?

Csizmadia: Mert ma van szent karácsony estéje! Nagyon örvendetes ünnep ám ez, gyerekek! A kis Jézuska születésének ünnepe! Ezért ma megtanítalak benneteket egy szép énekre!

Gyerekek: (vidáman, ugrálva) Jaj, de jó lesz, jaj, de jó!

Csizmadia: Várjatok csak, ráértetek örülni, majd ha már megtanítottalak benneteket. Mert nagyon szép ének ám ez! Erre a napra tartogattam karácsonyi ajándéknak!

Jancsi: Hej, édesapám, de szép napunk is van máma!

Juliska: (apja nyakába ugrik) Nincs még egy ilyen jó édesapa az egész világon.

Pisti: Mondja már, édesapám, úgy szeretném már hallani!

Csizmadia: No, álljatok csak szépen sorba! A kicsikék előbbre, a nagyobbak hátra! (A gyerekek rendezkednek, igazodnak.) Így ni, most aztán figyeljetek. Előbb én énekelem, azután ti meg utánam! (énekli) Mennyből az angyal... (ének végén)

Gyerekek: Jaj, de szép volt, hadd énekeljünk mi is! (Próbálgatják, de hamisan.)

Csizmadia: Nem jól van ez így, majd megtanuljuk szépen, sorjában. Lássuk csak az első sort. (Éneklik a gyerekek utána.) No, ez már megy. Próbáljuk a másodikat! (Igy soronkint végigéneklik!) No, ez már megy! (A közön-

séghez:) Hanem, tallán ti is tudjátok ezt a szép karácsonyi éneket? *(Tudjuk!)* No, akkor énekeljük együtt! *(Ha a bábosok ügyesek, egy ismeretlen karácsonyi éneket is megtaníthatnak a hallgatósággal!)*

Jancsi: Ez a legszebb karácsonyi ajándék édesapánk, ennek legalább mindnyájan örülünk! *(Kívülről kopogtatás!)*

Juliska: Valaki kopogtat!

Csizmadia: Tessék!

Nagyságos úr: Jó estét, János mester!

Csizmadia: *(meghajol)* Szolgálatára, nagyságos uram! Parancsol talán egy pár szép új csizmát?

Nagyságos úr: Nem azért jöttem. Látom, van három szép gyermekel

Csizmadia: Van hála Istennek, nagyságos uram, kicsi is, nagy is!

Nagyságos úr: János mester, én magát szerencsés emberré teszem. Adja nekem egyik gyermekét. Nekem egy sincs. Fiammá fogadnám, taníttatnám, úr lenne!

Csizmadia: Bizony megcsinálhatná a szerencséjét a gyerek!

Nagyságos úr: Válassza ki, melyiket akarja odaadni a három közül!

A három gyerek: *(közben mind apja háta mögé húzódott.)*

Csizmadia: Melyiket? Hm. Melyiket is. *(Sorba hozzájuk lép.)* Ez Jancsika! Már nagy fiú, okos gyerek. Érti már a mesterséget. Valóságos jobb kezem, őt nem adhatom. Julika! — Julika, a ház őrangyala. Még csak 8 éves, de már süt, főz, mos, varr ránk. Mi lenne velünk nélküle, ha őt odaadnám. — A legkisebb Pistike. Ő volt az édesanyja kedvence. Szegény anyjuk, megfordulna a sírjában, ha Pistikét másnak adnám. Istenem, Istenem... nem tudok választani közülök, nagyságos uram!

Nagyságos úr: No, gyerekek, válasszatok hát ti! Melyitek akar velem jönni. Nagy úr lesz belőle, kocsin járhat... No, szóljatok már... Álljon elő, aki akar! *(A gyerekek méginkább apjukhoz bújnak.)*

Jancsi: *(határozottan)* Én nem megyek!

Juliska: *(szepegeve)* Én se!

Pisti: *(sírva)* Ne adjon oda, édesapám!

Csizmadia: *(gyermekait ölelgetve)* Nem lehet, nagyságos uram,

nem lehet! Kérjen tőlem akármi mást, de gyermekeimet nem adhatom senkinek, ha már az Úristen nekem adta őket. Igaz, hogy földhözragadt szegények vagyunk, de majd csak megsegít bennünket a kis Jézus!

Nagyságos úr: Maga tudja, mit csinál! Ha nem akarja adni őket, erőszakkal nem vihetem el! De legalább annyit tegyenek meg, hogy ne énekeljenek többet, nem szeretem hallani. Nézze, megfizetek érte. *(Ezerbankóst ad át.)* Itt van egy ezres, de több énekszót aztán ne halljak! Isten áldja. *(El.)*

Csizmadia: *(Nézegeti, forgatja a pénzt.)* Ekkora bankót se látam még életemben! Hej, nagy szerencse köszöntött ránk gyerekek! Nézzétek csak, mennyi pénzünk van!

Pisti: Miért kaptuk a pénzt, édesapám?

Csizmadia: Azért, hogy többet ne énekeljünk!

Juliska: Nem szabad többet énekelnünk? Aztán miért?

Csizmadia: Mert bántja a nagyságos úr fülét!

Jancsi: Nincs is akkor ünnep, ha nem énekelhetünk!

Pisti: De szomorúvá vált a mai örömnapi!

Juliska: Megszületett a kis Jézus, aztán még csak nem is énekelhetünk neki!

Pisti: Miért is bántja a bácsi fülét, ha mi énekelünk?

Jancsi: Biztosan irigyelte, hogy mi ilyen vígan vagyunk.

Juliska: Vastag kéreg lehet a szívéen, ha még a mi örömünket is irigyli.

Jancsi: Neki csak sok pénze van, de szíve nincs!

Pisti *(sírva)* Elvették tőlünk a karácsonyi ajándékot!

Csizmadia: *(felugrik)* Azt már nem engedem! Inkább visszaviszem a pénzt! *(El.)*

Pisti *(kérdi)* Hová ment édesapánk?

Juliska: *(megcsókolja)* Visszahozza a karácsonyi ajándékot!

Csizmadia: *(boldogan jön)* Gyerekek, újból szabad az ének!

Gyerekek: *(vidáman, ugrálva)* Jaj, de jó, jaj, de jó, köszönjük szépen!

Csizmadia: Álljatok csak szépen sorba! Többet ér a mi jókedvünk minden pénznél! Énekeljünk! *(A közönséghez:)* Ti is, gyerekek! *(Ének.)*

(F ü g g ö n y.)

Előadható rendes színpadon is, élő szereplőkkel.

RÓKAFOGTA CSUKA

Népmese. Bábjátékra feldolgozta: GRAF ERNŐ.

S Z E R E P L Ő K :

Varga	II. ajtónálló
I. ajtónálló	Mátyás király

Kellékek: Szájukkal egymásbafonódó róka-csuka figura, kartonból kivágva. Bot, esetleg két alabárd.

SZIN: Körfüggöny vagy szobaháttér, középen ajtóval. Jobbról, balról egy-egy ajtónálló.

Varga: (jön oldalról) Adjon az Úristen jó napot, kigyelmeteknek!

I. ajtónálló: Magának is, Varga mester. Hát mi járatban?

Varga: Felséges urammal, Mátyás királlyal volna szólásom.

II. ajtónálló: Nem megy ám az olyan könnyen.

Varga: Miért ne menne? Csak engedjenek beljebb kigyelmetek.

I. ajtónálló: Hahaha, nagy sora van ám annak, hogy én magát továbbengedjem!

Varga: Hát, mit akar tőlem az úr?

I. ajtónálló: Elsősorban is, mit akar maga, földhözragadt szegény ember, a mi felséges urunktól, Mátyás királytól?

Varga: Nem akarok én semmit tőle, inkább hoztam neki valamit.

II. ajtónálló: Ugyan, mit tud az ilyen szegény ember a királynak adni?

Varga: Aranyat, ezüstöt, biztos, hogy nem hoztam, az van a királynak elég! De hallottam, hogy felséges urunk szereti a furcsaságokat meg az állatokat. Hoztam neki két furcsa állatot.

I. ajtónálló: Milyen állatokat hoztál, mutasd!

Varga: (Előhúzza az állatokat a hóna alól vagy valami zsákból.)
Itt van nil

I. ajtónálló: Hát ez meg mi az istenteremtette?

II. ajtónálló: Mutasd már nekem is ide, én nem léphetek el a helyemről.

I. ajtónálló: Várj egy kicsit, hadd nézzem előbb én.

II. ajtónálló: No, hozod már?

Varga: Hozom, hozom, de ugye, most már beengednek Mátyás királyhoz!

I. ajtónálló: Még most nem lehet. Előbb el kell mesélned, hogy szerezted ezeket az állatokat.

Varga: *(megfelelő taglejtéssel kísérve)* Az úgy volt kérem, hogy kint sétáltam a Dunaparton, amikor látom, hogy jön ez a róka. Bedugta a farkát a vízbe, hogy talán akad rá hal. Hát akadt is. Ez a nagy csuka, itt ni. A róka kirántotta a farkát a vízből és szájával a csuka felé kapott. De az is kitérte a száját a róka felé, hogy bekapja. Így fogta meg a róka a csukát, a csuka meg a rókát. Egyik sem engedte el többé a másikat. Én meg fogtam mind a kettőt és gondoltam, elhozom Mátyás királynak.

II. ajtónálló: Igen érdekes történet ez. Meg is jutalmaz érte bizonyosan Mátyás király, mert felséges urunk szereti az ilyen történeteket.

I. ajtónálló: Úgy ám, de én csak akkor engedlek be Varga uram ezen az ajtón, ha a király ajándékának felét nekem adod.

Varga: Vigyen el a kakas... Nem bánom. Legyen a tied, csak engedj már!

II. ajtónálló: Igen ám, de én is csak akkor engedlek tovább, ha nekem is odaadod a király ajándékának felét. *(Ha van, lándzsával elállja az ajtó bejáratát.)*

Varga: Lenyúznátok még a bőrt is rólam, látom már. De legyen... Odaadom a király ajándékának a másik felét is, de most már aztán engedjetelek beljebb Mátyás király szeme elé!

Mátyás király: *(megjelenik a középső ajtón)* Miféle lárma, kiabálás van az ajtóm előtt!

Varga: *(mélyen meghajolva)* Felséges királyom, életem, halálom, kezembe ajánlom, ezeket a furcsám összerugaszkozott állatokat neked hoztam ajándékba. *(Átadja az állatfigurákat.)* Róka-fogta csuka, csuka-fogta róka, Varga fogta mind a kettőt!

Király: (nevet) Hahaha, hát ezek jól megfogták egymást. Ilyet se láttam még életemben. Jól tetted Varga mester, hogy elhoztad nekem, meg is jutalmazlak érte.

Varga: Ha megengeded, felséges királyom, én bizony csak száz botot kérnék érte.

Király: (csodálkozva) Száz botot kérsz érte? Minek neked a száz bot?

Varga: Nekem jó a száz bot, én szeretem a botokat.

Király: No, nem bánom: vágjatok neki száz mogyorófavesszőt a budai erdőkben. Ha csak ez kell neki, hadd vigye!

Varga: Felséges királyom, ha meg nem sérteném, nekem olyan bot kell, amelyet a hajdú szokott az ember hátra verni.

Király: Furcsa kívánságaid vannak. De ha az kell, hát üssetek rá százat!

Varga: Nem úgy, felséges királyom! Nem én kapom az ajándékokat, hanem ezek az urak itt ni! *(Az ajtónállókra mutat, akiknek keze-lába citerázni kezd.)*

Király: Az ajtónállók? Miért kapnák az én ajtónállóim a te verésedet?

Varga: Azért, felséges királyom, mert nem szeretek adósa lenni senkinek. Ezek az urak pedig csak úgy engedtek felséged színe elé, ha előbb megígérem, hogy fele-fele ajándékot nekik adom. Hát most szeretnék megfizetni nekik.

Király: Nagy kópé vagy te, Varga mester! De igazad van! Lássuk a fizetést!

Ajtónállók: (fejüket fogva jajgatnak) Jaj, jaj, jaj szegény fejünknek!

Király: Ne jajgassatok, megérdemlitek a fizetséget, hajoljatok csak le. Te meg Varga mester, fogd a botomat és add meg tartozásodat. Számoljuk csak együtt!

Varga: (Számolva ütni kezdi az ajtónállókat, közben legördül a

(F ü g g ö n y.)

T A R T A L O M

Előszó — — — — —	3
A bolondos legény — — — — —	5
A róka, medve és a szegényember — — — — —	11
Babszem királyfi — — — — —	15
A csodálatos tarisznya — — — — —	20
Igazság és hamisság — — — — —	26
Péter és Pál... — — — — —	32
Terülj, terülj asztalkám... — — — — —	36
Hej, páva... — — — — —	45
Kőműves Kelemenné — — — — —	47
Mi baj angyalom? — — — — —	52
Anya és leánya — — — — —	55
Háry elfogja Napoleont — — — — —	57
Háry látogatása a császárnál — — — — —	62
Mátyás anyja — — — — —	67
Tetemrehívás — — — — —	70
Pázmán lovag — — — — —	73
Három népdalfeldolgozás bábjátékra — — — — —	78
Este van már... — — — — —	78
Falu végén... — — — — —	79
Összegyültek... — — — — —	80
Melyiket a három közül? — — — — —	81
Rókafogta csuka — — — — —	85

